

**SPOR BİLİMİ ALANINDA HİZMET VEREN
BİREYLERİN ÇOKLU ZEKA DÜZEYLERİNİN
FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ**

Kübra AYDIN

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı

2023

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KIŞ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI

**SPOR BİLİMİ ALANINDA HİZMET VEREN BİREYLERİN ÇOKLU ZEKA
DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ**

(Examination of Multiple Intelligence Levels According to Different Variables of
Individuals Serving in the Field of Sports Science)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra AYDIN

Danışman: Prof. Dr. Ahmet Gökhan YAZICI

Erzurum
Ağustos, 2023

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Kübra AYDIN tarafından hazırlanan “Spor Bilimi Alanında Hizmet Veren Bireylerin Çoklu Zeka Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi” başlıklı çalışması 23/ 08 / 2023 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı , Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Erdoğan TOZOĞLU
Atatürk Üniversitesi

Danışman: Prof. Dr. Ahmet Gökhan YAZICI
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Deniz BEDİR
Erzurum Teknik Üniversitesi

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.... / / 202..

Prof. Dr. Fatih KIYICI

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Spor Bilimi Alanında Hizmet Veren Bireylerin Çoklu Zeka Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi**” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

23 /08 / 2023

Kübra AYDIN

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, değerli bilgi ve katkıları ile yöneten, çalışmamın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen, her daim destekçim olan ve her zaman örnek aldığım çok kıymetli hocam olan Prof. Dr. Ahmet Gökhan YAZICI'ya, her sıkıştığım da yardımını eksik etmeyen, bilgide cömert hocam Doç. Dr. Kübra Özmen'e derin saygı ve şükranlarımı sunarım.

Ayrıca bu süreçte desteğini her daim hissettiren, tezimi yazmamda katkı sağlayan eşim Levent AYDIN'a, sevgileriyle bana moral olan çocuklarım Yağız Alp ve Kutay Efe'ye teşekkür ederim.

Kübra AYDIN

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR BİLİMİ ALANINDA HİZMET VEREN BİREYLERİN ÇOKLU ZEKA DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Kübra AYDIN

Temmuz 2023, 68 Sayfa

Amaç: Erzurum ilinde spor bilimi alanında hizmet veren bireylerin çoklu zekâ düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmaya Erzurum ilinde 2023 yılında spor alanında hizmet veren ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 250 birey katılmıştır. Bu çalışma tarama modellerinden, ilişkisel tarama türünde bir çalışmadır. Veri toplamada araştırmacı ve danışmanın hazırladığı “Kişisel Bilgi Formu” ve Özden (2008) tarafından geliştirilen “Çoklu Zekâ Ölçeğinden” yararlanılmıştır. Verilerin analizinde T-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve pearson korelasyon testleri yapıldı. Yapılan analizlerin sonuçları $p<,050$ anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir

Bulgular: Araştırmada katılımcıların çoklu zeka envanteri ölçeği alt boyutlarında cinsiyet, eğitim düzeyi hizmet vermekte olduğu spor türü ve meslekleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Katılımcıların yaş, spor yaşı ve ölçekteki alt boyutlar arasında anlamlı ilişki olduğu da tespit edilmiştir. Fakat katılımcıların mezun oldukları alan ve milli sporcu olup olmama durumlarında anlamlı farklılık elde edilmemiştir.

Sonuç: Sporun bireylerin zeka üzerinde olumlu bir katkısı olduğu sonucu bulunmuştur. Spor yaşı arttıkça tüm zeka düzeylerinde artış vardır. Buna karşın yaş arttıkça müziksel ritmik zekada negatif yönde ilişki vardır. Katılımcıların çoklu zekâ ölçeği alt boyutlarının birbirleri arasında pozitif yönde ilişki vardır. Bu çalışma başka meslek gruplarına da uygulanarak, çoklu zeka düzeyleri tespit edilebilir. Alt yaş gruplarına uygulanarak zeka düzeylerine göre gelişim sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: zeka, çoklu zeka, beden eğitimi ve spor, spor sektörü

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

INVESTIGATION OF MULTIPLE INTELLIGENCE LEVELS OF INDIVIDUALS SERVING IN THE FIELD OF SPORTS SCIENCE ACCORDING TO DIFFERENT VARIABLES

Kübra AYDIN

July 2023, 68 Pages

Objective: It is aimed to examine the multiple intelligence levels of individuals serving in the field of sports science in Erzurum in terms of different variables.

Method: 250 individuals who served in the field of sports in Erzurum in 2023 and participated in the study voluntarily participated in the research. This study is a relational survey type study, which is one of the survey models. The "Personal Information Form" prepared by the researcher and the consultant and the "Multiple Intelligence Scale" developed by Özden (2008) were used in data collection. T-test, One-Way Analysis of Variance and Pearson correlation tests were used to analyze the data. The results of the analyzes were evaluated according to the significance level of $p < .050$.

Results: In the study, a significant difference was found between the sub-dimensions of the participants' multiple intelligence inventory scale, gender, education level, the type of sport they serve and their professions. It was also determined that there was a significant relationship between the age of the participants, the age of sports and the sub-dimensions of the scale. However, there was no significant difference in the field from which the participants graduated and whether they were national athletes or not.

Conclusion: It has been found that sport has a positive contribution to the intelligence of individuals. As the age of sports increases, there is an increase in all intelligence levels. On the other hand, there is a negative correlation with musical rhythmic intelligence as age increases. There is a positive correlation between the participants' multiple intelligence scale sub-dimensions. Multiple intelligence levels can be determined by applying this study to other occupational groups. By applying it to lower age groups, development can be achieved according to their intelligence levels.

Keywords: intelligence, multiple intelligences, physical education and sports, sports industry

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	ii
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	2
Araştırmanın Sınırlılıkları	3
Varsayımlar	3
İKİNCİ BÖLÜM	5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	5
Beden Eğitimi	5
Spor	6
Zeka.....	7
Çoklu Zeka Kuramı.....	8
Sözel zekâ.....	9
Mantıksal zekâ.	10
Görsel zekâ.....	11
Müziksel zekâ.....	12
Doğacı zekâ.....	13
Sosyal zekâ.....	13
Bedensel zekâ.....	14
İçsel zekâ.....	15
Spor Bilimi.....	16

Egzersiz fizyolojisi.....	16
Spor biyomekaniği.	17
Spor psikolojisi.	18
Spor beslenmesi.	19
Spor fizyoterapisi.	19
Antrenman bilimi.	20
Spor Bilimi Temel Alanları.....	20
Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü.	20
Antrenörlük bölümü.	21
Sağlık ve fiziksel uygunluk (mevcut rekreasyon bölümü).....	22
Spor yöneticiliği.	23
Sporun Yararları.....	23
Zekanın Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinde Kullanımının Önemi.....	24
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	25
Yöntem	25
Araştırma Modeli	25
Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar/Veri Kaynakları.....	25
Veri Toplama Teknikleri/Araçları.....	25
Kişisel Bilgi Formu	25
Çoklu Zekâ Envanteri	25
Süreç/Uygulama	26
Verilerin Analizi.....	27
Araştırmacı Rolü	29
Geçerlik ve Güvenirlik	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	30
Bulgular	30
BEŞİNCİ BÖLÜM	40
Tartışma ve Sonuç	40
Öneriler.....	42
KAYNAKÇA	43
EKLER	48
EK-1. Çoklu Zeka Kuramı Değerlendirme Ölçeği	48
EK-2. Etik Kurul Kararı.....	51
EK-3. İzinler.....	52
ÖZGEÇMİŞ.....	56

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Cronbach Alpha değerleri	26
Tablo 2. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Normallik Dağılım Tablosu	27
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı	30
Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Dağılımı	30
Tablo 5. Katılımcıların Mezun Oldukları Alan Dağılımı	30
Tablo 6. Katılımcıların Hizmet Vermekte Oldukları Spor Türü Dağılımı	31
Tablo 7. Katılımcıların Milli Sporcu Olma Durumları	31
Tablo 8. Katılımcıların Meslek Dağılımı	31
Tablo 9. Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşları Ortalamaları	32
Tablo 10. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Cinsiyet)	32
Tablo 11. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Eğitim Düzeyi)	33
Tablo 12. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Mezun Oldukları Alan)	34
Tablo 13. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Spor Türü)	35
Tablo 14. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Milli Sporcu Olma Durumu)	36
Tablo 15. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Meslek)	36
Tablo 16. Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşı ile Çoklu Zeka Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Korelasyon Tablosu	38
Tablo 17. Katılımcıların Çoklu Zekâ Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Tablosu	38

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.	<i>Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Normallik Dağılım Grafikleri</i>	28
-----------------	--	----

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

BKZ	: Bedensel/Kinestik Zekâ
DZ	: Doğa Zekâsı
GUZ	: Görsel/Uzamsal Zekâ
İZ	: İçsel Zekâ
KZ	: Kişilerarası Zekâ
MMZ	: Mantıksal/Matematiksel Zekâ
MRZ	: Müziksel/Ritmik Zekâ
SDZ	: Sözel/Dilsel Zekâ
%	: Yüzde
n	: Katılımcı sayısı
p	: Anlamlılık düzeyi
ss	: Standart Sapma
t	: Independent t testi
f	: Anova
$\bar{x}$	: Ortalama
α	: Cronbach's Alpha

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Spor, insan yaşamının kalitesini olumlu yönde etkileyen çok fonksiyonlu bir kavramdır. Bireylerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden gelişimini sağlayan bireysel ya da takım halinde yapılan rekabete dayalı etkinliklerdir. Geçmişten günümüze sporun insan yaşamına kattığı değer birçok anlamda kanıtlanmıştır. Bu sebepten sporun kendi içinde farklı bölümlere ayrılması farklı hizmet alanlarının oluşumuna yol açmıştır. Spor, olgun bir savaşıncının gücüne dayanan, disiplinli bir takım oyununun rekabetçi tarzıdır (Erkal, 1978).

Zeka, Platon ve Aristoteles günlerinden beri binlerce yıldır bir kavram olarak kabul edilmiştir. Psikoloji ise bir bilim olarak başlangıcından bu yana kuram ve yaklaşımın merkezinde yer almıştır (Kaufman vd., 2013).

Zekanın sadece doğuştan gelen bir olgu olmadığını aynı zamanda çevrenin de etkisiyle geliştiğini dile getirmiştir (Çalık, 2013).

Zekanın birçok tanımı vardır ve araştırmacılar tarafından sürekli olarak tanımlanmaktadır. Birçok bilim insanı zekanın tanımını kendine göre yorumlamıştır. Zekanın özelliklerini tanımlamaya yönelik araştırmalar çok eski çağlardan beri yapılmakta ve 90'lardan sonraki bilimsel araştırmalar bile zeka kavramını tek bir tanımla açıklayamamaktadır. Çünkü zekanın tanımı çok yönlüdür. Tek bir kavramla açıklanamaz (Akın, 2021).

Howard Gardner, çoklu zeka kuramından ilk defa 1983 yılında bahsetmiştir. Eski temel anlayışı sorgulamış, (Armstrong, 2003) sadece sözel ve sayısal becerilerin ele alınmaması gerektiğini savunmuştur. Zekanın tek bir anlayışla ele alınmaması gerektiğini dile getirmiştir. Zekanın çok fonksiyonlu olduğuna vurgu yapmıştır (Bozdağ & Sarı, 2021).

Gardner'a göre, zeka sadece akademik yetenekleri ölçmeye dayalı olan geleneksel IQ testlerinde belirtilen tek bir entelektüel yetenek değildir. Ona göre, insanlar farklı zeka türlerine sahip olabilirler ve her bir zeka türü farklı bir beceri alanını temsil eder. Bu kuram bazı eleştirilere maruz kalmıştır. Buna rağmen üstün yetenekli ve üstün zekâlı çocukların yaşamlarının olumlu yönde gelişmesinde kullanılmıştır (Çalık, 2013).

Çoklu zeka kuramı kendini gösterdiğinde Gardner'ın bile şaşırmasına sebep olacak kadar ünlü olmuş, psikologlarsa eğitimeciler tarafından aranmış ve eğitim programları tasarlanırken dikkate alınmıştır (Chen vd., 2009).

Çoklu zeka kuramı, 1983 yılında tanımlanmıştır. Bu kuram zekanın birden çok parçası olduğunu öne süren ve bireylerin öğrenme ortamlarına farklı öğrenme yaklaşımları ile geldiklerini dile getirmiştir. İnsanlar çevresel ve bireysel faktörlerle zeka türü çeşitliliğini artırmaktadır. Gardner'a göre zeka; bir ya da birden çok kültürde önem verilen malzemeler yaratma ve sorunları çözme becerisidir (Yıldırım & Tazegül, 2021).

Spor Bilimi alanında çalışanlara Spor Yöneticileri, Antrenörler, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri, Öğretim Görevlileri gibi bireyleri sayabiliriz. Bu meslekler Spor Biliminin temel alanına hizmet vermektedir. Spor alanına hizmet veren bireylerinde çoklu zekâ düzeyleri birbirinden farklıdır. Her bireyin yeteneğine ve ilgisine göre çoklu zeka düzeyleri değişkenlik göstermektedir. Bireyden bireye farklılık gösteren faktörlerin başında zekâ türleri gelmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada 2023 yılında Erzurum ilinde bulunan, spor bilimi alanında hizmet veren bireylerin çoklu zekâ düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada demografik özellikler ve çoklu zeka türleri arasında ki ilişki de ele alınmıştır.

Antrenörler, Spor Yöneticileri, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri, Akademisyenler gibi spor sektöründe çalışan bireylere uygulanmıştır. Bu kapsamda spor ile iç içe olan bireylerin çoklu zekâ düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışma, bireylerin çoklu zeka envanterinde pozitif ve negatif anlamlarını belirlemeyi hedeflemiştir.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Sporun toplumun her kesimi için önem arz ettiği yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur. Spor bireylerin fizyolojik, psikolojik ve ruhsal olarak iyi olmasını ve sağlıklı bireylerin yetiştirilmesinde etkili olan bir faktördür. Spor sadece fiziksel anlamda değil ruhsal anlamda da iyileşmeyi sağlar. Mutluluk hormonunu artırır. İnsanlar fiziksel olarak kendini geliştirdiğinde çevreye karşı özgüveni artar ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurmasına yardımcı olur. Spor, “Yaşam Boyu Spor” felsefesiyle hayatımıza geçirmeliyiz. Çünkü kazanılan alışkanlıklar yaşam boyu hayata geçirilince etkisi ömür boyu devam edebilir. İnsanların

çevrelerine uyum sağlama ve karar verme becerilerini geliştirirken, aynı zamanda sorumluluk duygusunu da sağlar (Orkunoğlu, 1985; Aracı, 1999).

Araştırmalara göre Gardner, insan zekasının birçok farklı beceri ve yeteneği kapsadığını söylüyor. Gardner, bu referanslar doğrultusunda zekayı, kişinin karşılaştığı sorunları çözme yeteneği olarak tanımlamıştır (Düzgün & Akkoç, 2021).

Yapılan araştırma sayesinde spor alanında hizmet veren bireylerin çoklu zeka düzeyleri ölçülmüştür. Zeka düzeylerine göre meslek seçip seçmedikleri, demografik özellikleri ile zeka düzeyleri arasındaki ilişki ve farklılıklara bakılmıştır. Hangi çoklu zeka kuramında demografik özellikleri pozitif ya da negatif anlam kazanmıştır saptanmıştır. Bu sayede zeka türüne göre doğru mesleği seçip seçmedikleri sonucuna varmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın örnekleme 2023 yılında Erzurum ilinde spor alanında hizmet veren ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 161'i erkek ve 89'u kadın olmak üzere toplamda 250 birey katılmıştır.

Varsayımlar

1. Tercih edilen örneklem grubunun evrenin temsil edilmesinde yeterli olduğu, bu çalışmaya katılım sağlayan spor alanına hizmet veren bireylerin “Çoklu Zeka Kuramı Değerlendirme Ölçeğini” kendi isteği ile, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın içtenlikle ve doğru bir şekilde işaretlemeleri yaptıkları öngörülmüştür.
2. Bu çalışmada yapılan yöntemin çalışmanın amacına göre yapıldığı varsayılmıştır.
3. Kullanılan ölçeklerin çalışmaya uygun olduğu varsayılmıştır.
4. Çalışmaya katılan kişilerin araştırmanın önemini bilecek şekilde hareket ettikleri varsayılmıştır. Çalışmaya katılan bireylerin araştırmada bulunan sorulara uygun cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

Tanımlar

Beden Eğitimi: Beden eğitimi dersleri, öğrencilere spor etiği, fair-play kuralları, takım çalışması, liderlik, iletişim ve problem çözme gibi sosyal becerileri de öğretir. Bu dersler aynı zamanda öğrencilerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarını korumalarını, stresi azaltmalarını, enerji seviyelerini yükseltmelerini ve genel refahlarını artırmalarını destekler. Beden eğitiminin hedeflerini ortaya koyarken araç olarak insan fitratında yer alan hareket kavramını kullandığı bilinmektedir (Balcıoğlu & Özbek, 2005).

Spor: Belirlenen bir hedefe ulaşmak adına ya da başka biri ile yapılan mücadele ile daha önceden kurallar kapsamında gerçekleştirilen, toplu ya da bireysel olarak yapılan gerek izleyici gerekse de müsabakaya zevk veren zihinsel ve bedensel aktiviteler olmaktadır (Tanrıverdi, 2012).

Zeka: Zeka, genellikle bilişsel yeteneklerin bir ifadesi olarak tanımlanır ve insanların düşünme, anlama, problem çözme, mantık yürütme, öğrenme, hafıza, dikkat, algılama ve yaratıcılık gibi becerilerini içerir (Legg & Hutter, 2007).

Çoklu Zeka Kuramı: Gardner'a göre, insanların farklı alanlarda farklı zeka yetenekleri vardır ve bu zeka türleri birbirinden bağımsızdır. Çoklu zeka kuramı, bireylerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeye ve farklı zeka türlerine dayalı olarak eğitim ve öğretim yöntemleri geliştirmeye odaklanır (Düzgün & Akkoç, 2021).

Temel Problem

2022-2023 yılında spor alanında hizmet veren bireylerde çoklu zeka düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi bu tez çalışmasının temel problem alanını oluşturmaktadır.

Alt problemler.

- Spor alanına hizmet veren bireylerin çoklu zeka düzeylerinin birbirleri ile ilişkisi var mı?
- Spor alanına hizmet veren bireylerin çoklu zeka düzeyleri ile demografik özellikleri arasında bir ilişki ve farklılık var mı?

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Beden Eğitimi

Beden eğitimi, fiziksel etkinliklere katılarak kişinin davranışını (fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel) beden eğitiminin amaçlarına uygun olarak değiştirme sürecidir. Diğer eğitim alanlarından farklı olarak beden eğitimi “hareket yoluyla öğrenme” üzerine kuruludur. Beden eğitimi ve spor alanında, öğretmenler öğrencinin yeteneklerini geliştirmek için yapılan hareketin ardındaki düşünceyi dikkate alarak odaklanmalıdır (Tamer & Pulur, 2001).

Beden eğitimi ve spor alanındaki eğitimcilerin, öğrencinin beceri kazanmasını sağlamak için hareketin geri planda olan düşünme sürecini dikkate alarak sadece psikomotor alana değil aynı zamanda bilişsel alana da odaklanması gerektiğini vurgulamaktadır (Avşar & Temel, 2008).

Hareket etmeyi öğrenmek, temel vücut hareketlerini, sporu, jimnastiği, su aktivitelerini ve dansı öğrenmektir. Hareket yoluyla öğrenme, beden eğitiminin çocuklar ve gençler üzerindeki olumlu zihinsel, sosyal ve duygusal etkisine dayanmaktadır (Tamer & Pulur, 2001).

Beden eğitimi dersleri, öğrencilere spor etiği, fair-play kuralları, takım çalışması, liderlik, iletişim ve problem çözme gibi sosyal becerileri de öğretir. Bu dersler aynı zamanda öğrencilerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarını korumalarını, stresi azaltmalarını, enerji seviyelerini yükseltmelerini ve genel refahlarını artırmalarını destekler. Beden eğitiminin hedeflerini ortaya koyarken araç olarak insan fitratında yer alan hareket kavramını kullandığı bilinmektedir (Balcıoğlu & Özbek, 2005).

Beden eğitimi, öğrencilere spor yapma alışkanlığı kazandırırken, aynı zamanda onları spor kültürüyle tanıştırır. Beden eğitimi sayesinde insanlar iletişim kurabilir ve kendilerine uygun karakter oluşturabilir. Kişi zihinsel ve fiziksel becerilerini geliştirir. Katılımcıların durumuna ve çevre koşullarına bağlı olarak tüm sporların belirli kurallara göre yapıldığı geniş kapsamlı bir aktivitedir (Yamaner, 2001).

Saraçoğlu'na göre eğitimin temel taşlarından olan beden eğitimi, fiziksel aktiviteye uyumlu bir mekan oluşturarak çocukların ve yetişkinlerin her türlü gelişimine yarar sağlar.

Çünkü beden eğitimi, kişilerin bir tek fiziksel anlamda değil aynı zamanda bilişsel, duygusal ve sosyal anlamda da gelişmesine katkıda bulunur (Saracaloğlu vd., 1995).

Boş zamanları değerlendiren, kişilik özelliklerini geliştiren ve insanları sorunlarından uzaklaştıran bir dizi etkinliktir. İnsanlar beden eğitimi sayesinde kendini çok yönlü geliştirir. Hayata bakış açısı değişerek kendine güveni artar ve kendini gerçekleştirme yoluna gider (Saracaloğlu vd., 1995).

Beden eğitimi alanında, öğretmenler öğrencinin becerilerini geliştirmek için hareketin arkasındaki düşünce sürecini dikkate alarak sadece psikomotor alana değil bilişsel alana da odaklanmalıdır. Sonuç olarak, beden eğitimi öğrencilere fiziksel, sosyal ve zihinsel açıdan faydalar sağlayan bir eğitim programıdır. Bu program, öğrencilerin genel sağlığını iyileştirirken, spor yapma alışkanlığı kazanmalarını ve aktif bir yaşam tarzını benimsemelerini destekler (Avşar & Temel, 2008).

Literatürdeki bilgiler çerçevesinde; beden eğitimi, öğrencilerin sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürmelerini sağlar ve onları fiziksel olarak aktif kalmaya teşvik eder. Bu da obezite, kalp-damar hastalıkları ve diğer yaşam tarzıyla ilişkili sağlık sorunlarının azaltılmasına yardımcı olabilir. Beden eğitiminin önemi bilinmesine rağmen hayata geçirilmesinde aksaklıklar vardır. Okullarda bu eğitimin verilmesi yeterli düzeyde sağlanamamaktadır. Çünkü çocukların kritik döneminde, bu eğitim planlı bir şekilde verilmesi gerekirken hala gerekli çalışmalar istenilen düzeyde değildir.

Spor

Spor, fiziksel aktivitelerin belirli bir amacı veya hedefi olan düzenli ve planlı bir şekilde yapıldığı faaliyetlerdir. Spor, genellikle bedensel sağlığı geliştirmek, dayanıklılığı artırmak, kasları güçlendirmek, kilo kontrolünü sağlamak, koordinasyonu geliştirmek ve genel olarak iyi bir fiziksel form elde etmek için yapılır. Hayatımıza spor yoluyla kattığımız değerler sadece o an için değil, bütün yaşamımızı kapsayacak ilkelere (Şahin, 2005).

Düzenli antrenman, beyin kaynaklı nörotrofik unsur adı verilen salgılanan bir proteini serbest bırakır ve bu protein beyni besler. Ayrıca düşünme ve hafızadan sorumlu hipokampusta nöronlar (sinir hücreleri) üreterek beynin daha iyi çalışmasını sağlar (Oğuzhan & Kangalgil, 2020).

Bugün spor, kültürel ve sosyal açıdan gelişim konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Spor faaliyetlerine katılım göstermede kişilerin amaçları birbirinden farklıdır. Bireylerin spor aktivitelerine ruh ve beden sağlıklarını geliştirme, kişinin sağlam karakter yapısının olması, bireyin kişilik gelişimlerini destekleme, yetenek, bilgi ve becerilerini geliştirerek etrafına

uyumlarını başarma, arttırma ve toplum ile uyum gösterme, mücadele gücünü arttırma, heyecan duyma, yarışma ve katıldığı yarışmalarda başarılı olma amacı ile katılmaktadır (Korucu & Aytan, 2010).

Başka bir söylemle spor, belirlenen bir hedefe ulaşmak adına ya da başka biri ile yapılan mücadele ile daha önceden kurallar kapsamında gerçekleştirilen, toplumsal ya da bireysel olarak yapılan gerek izleyici gerekse de müsabakaya zevk veren zihinsel ve bedensel aktiviteler olmaktadır (Tanrıverdi, 2012).

Spor toplumda büyük önem taşımaktadır. Bu, insanların eğlenmek için bir araya gelmelerine, aynı atmosferi paylaşımlarına ve birbirleriyle iletişim kurmalarına olanak sağlarken, bazı durumlarda rekabet ortamı da yaratır. Spor, fiziksel, sosyal ve zihinsel gelişime katkıda bulunan en önemli faktörlerden biridir (Alparslan, Kılıçgil & Başpınar, 2003).

Sporun birçok faydası vardır. Düzenli spor yapmak, kardiyovasküler sağlığı iyileştirir, enerji seviyelerini artırır, bağışıklık sistemini güçlendirir, stresi azaltır, mental sağlığı destekler ve genel yaşam kalitesini yükseltir. Spor ayrıca disiplin, takım çalışması, liderlik, strateji geliştirme gibi önemli yaşam becerilerini de destekleyebilir. Sporda, sporcuların fiziksel ve psikolojik güçlerini geliştirmek için rekabet ortamının olması ve her zaman kazanmanın ön planda tutulması gerekmektedir (Yazıcı vd., 2019).

Sporu yalnızca kişinin fiziksel ve motorik becerilerini geliştirmenin bir yolu olarak değil, aynı zamanda bir oyun olarak ele aldığımızda, rekreasyon ve boş zaman aktivitesi olarak sosyal ilişkiler için de fayda sağladığı düşünülebilir. Spor, çevreye uyum sağlamada etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle yeni bir eğitim hayatına başlayan üniversite öğrencileri için spor sayesinde farklı bir ortama girmek mümkün olabilir. Bu ortam içerisinde yeni bir çevre ve yeni arkadaşlıklar edinilebilir (Yanık, 2018).

Zekâ

Zeka, farklı bilim adamları tarafından çok yönlü şekillerde tanımlanmıştır. Aslında zeka üzerine disiplinler arası kategorik tanımlamalar içeren araştırmalar yapılmıştır. Zeka, genellikle bilişsel yeteneklerin bir ifadesi olarak tanımlanır ve insanların düşünme, anlama, problem çözme, mantık yürütme, öğrenme, hafıza, dikkat, algılama ve yaratıcılık gibi becerilerini içerir (Legg & Hutter, 2007).

Başka bir kişi zekayı doğuştan gelen becerilerin, tecrübelerin ve çevresel bileşenlerin bir kombinasyonu olarak tanımlamıştır (Demirel, 2002b).

Zeka, bireyin çevresiyle etkileşimde bulunma, bilgiyi işleme ve çözüm üretme yeteneği olarak da tanımlanabilir. Zeka kavramı, farklı şekillerde değerlendirilebilir ve farklı zeka modelleri geliştirilmiştir. Bunlardan en yaygın olanı "genel zeka" veya "genel zeka faktörü" olarak bilinen "g faktörü"dür (Legg & Hutter, 2007).

Genel zeka, bir kişinin farklı bilişsel görevlerde başarılı olma eğilimini ifade eden genel bir zeka seviyesini temsil eder. Zeka, genetik faktörlerle birlikte çevresel etkenlerden de etkilenebilir. Hem kalıtsal faktörler hem de çevresel deneyimler, bir kişinin zeka potansiyelini şekillendirebilir. Zeka, aynı zamanda kişinin yaşam boyunca öğrenme, deneyim kazanma ve becerilerini geliştirme süreciyle de değişebilir. Zekâ için çok fazla kavram öne sürmüştür (Armstrong, 2000).

Eğitimciler, biyologlar, psikologlar gibi birçok bilim insanları pek çok kavram

öne sürmüştür. Zekâ;

1. Eğitimcilere göre; Öğrenme becerisi,
2. Biyologlara göre; Çevreye uyma sağlama becerisi,
3. Psikologlara göre; Tartışma ile bir karara varma becerisi,
4. Bilgisayar bilimcilerine göre; Bilgi işleme becerisi olarak tanımlanmıştır (Armstrong, 2000).

Çoklu Zekâ Kuramı

Çoklu zeka kuramı, Howard Gardner tarafından geliştirilen bir teori olup, insan zekasını farklı alanlarda ifade eden sekiz farklı zeka türü olarak tanımlanmaktadır. Gardner, bu teoriyi planlarken, geleneksel olarak kabul edilen tek bir zeka türü kavramını eleştirmiştir. Çoklu Zekâ Kuramı, bireylerin kendilerini gerçekleştirme ve sahip olunan yeteneklerin ortaya çıkarılmasını hedeflemektedir (Seber, 2001).

Gardner'a göre, insanların farklı alanlarda farklı zeka yetenekleri vardır ve bu zeka türleri birbirinden bağımsızdır. Çoklu zeka kuramı, bireylerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeye ve farklı zeka türlerine dayalı olarak eğitim ve öğretim yöntemleri geliştirmeye odaklanır (Düzgün & Akkoç, 2021).

Çoklu zeka kuramı, insana yeni bir bakış açısı sağlar ve beynin farklı bölümlerinin özelliklerini açıklar. Başka bir tanımla, insan zekasının evrendeki oluşumlara, farklı seslere, olgulara ve nesnelere nasıl tepki vereceğini ve bu içerikleri zihninde ne şekilde yorumlayacağını ifade etmeye çalışır. Aynı zamanda zeka, bir kişinin genetik mirasının yanı

sıra deneyimleri, ekolojik ve kültürel çevreleriyle etkileşimleri tarafından şekillendirilir (Saban, 2005).

Çoklu zeka teorisinin savunduğu kilit nokta, zekanın sabit değil, çoklu olay olduğudur. Bu nedenle, insanın göreceli olarak zihnin tüm alanlarını geliştirme yeteneğine sahip olduğunu iddia eder (Ömeroğlu & Kandır, 2005).

Çoklu Zekâ Alanları

Çoklu zekâ kuramına göre kişiler öğrenmelerini, etrafındaki olayları başka şekilde ifade ederek gerçekleştirir. Bu sebeple zekâ alanlarının oluşmasında insanların öğrenmeleri ile ilgili bize tüyolar verir (Doğanay & Tok, 2014).

Sözel zekâ.

Sözel zeka, genellikle dil becerilerini kullanmayı, kelime dağarcığı geliştirmeyi ve sözlü iletişim becerilerini kullanarak bilgiyi anlama ve ifade etmeyi içeren görevlerde kendini gösterir. Örneğin, iyi bir sözel zekaya sahip bir kişi, okuma, yazma, konuşma ve tartışma gibi becerilerde üstün olabilir. Ana dilini ve muhtemelen diğer dilleri kullanabilme, düşüncelerini ifade edebilme ve diğer insanları anlayabilmektir. İyi konuşma ve yazma becerileri gösterir (Checkley, 1997; Yavuz, 2001).

Dilin ikna etme, bilgiyi hatırlama ve bilgiyi paylaşma amaçlı olarak kullanılmasına ve dilin her yönüyle etkili bir şekilde kullanılmasına atıfta bulunur (Doğanay & Tok, 2014).

Dil-konuşma zekasına sahip kişiler kendilerini, düşüncelerini ve duygularını ana dilleri dışındaki bir dilde doğru bir şekilde ifade edebilirler. Bu alanda güçlü entelektüeller, dinleme, konuşma, okuduğunu anlama, tartışma teknikleri ve kişilerarası iletişim yoluyla daha iyi öğrenirler (Saban, 2005).

Şiir-kitap-deneme okumaktan hoşlanan, akrostiş kullanan, doğuştan yeteneği olan, kelime oyunları, öykü-otobiyografi vb. kişiler kendilerini çeşitli şekillerde dile getirebilen bireyler sözel-dilsel zekanın en güzel örnekleridir (Selçuk vd., 2003).

Sözel zeka, bir kişinin dil ve kelime kullanımıyla ilişkili bilişsel yeteneklerini ifade eder. Bu yetenekler arasında kelime dağarcığı, dilbilgisi kurallarının anlaşılması, dilin semantik yapısının anlaşılması ve ifade edilmesi gibi beceriler bulunur. Dil zekası; kelime dağarcığı veya bir dilin temel işlemlerini açıkça kullanma becerisidir (Bümen, 2002).

Kelimeleri düşünme ve ifade etme, dildeki karmaşık anlamları takdir etme, kelimelerin anlamını ve sırasını anlama, şiir okuma, mizah, anlatı, dilbilgisi, metaforik anlatım kullanma ve soyut ve sembolik amlemleri kullanarak dili etkili bir şekilde kullanma becerisidir.

Düşünme, kavramsallaştırma, yazma, dinleme, okuma, ve konuşma teknikleriyle çalışmak öğrenme verimliliğini artırabilir (Checkley, 1997; Yavuz, 2001).

Farklı kültürlerde yaşayan insanlar dili kullanma yeteneğine sahiptir. Bazıları dili yalnızca iletişim için kullanırken, diğerleri birden fazla dil ve iletişim becerisi sergileyebilir (Demirel, 1999a).

Sözel zekaya sahip olan kişiler, kelimeleri etkili bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade edebilir, anlatım ve yazılı iletişim becerilerini geliştirebilirler. Ayrıca, kelime oyunlarına, metaforlara ve kelime oynaklığına karşı duyarlılık gösterme eğilimindedirler. Sözel zekaya sahip kişiler daha çok duyarak, dinleyerek öğrenmeyi tercih ederler (Saban, 2005).

Kişinin kendi dilindeki kavramları etkin bir şekilde kullanabilme becerisi olarak tanımlanan sözel zeka, bu beceriye sahip kişilerin de okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri oldukça gelişmiştir. İstihbarat geçmişi güçlü olan kişiler siyaset, hukuk, savcılık, ticaret, gazetecilik, yazarlık, reklamcılık ve pazarlama gibi meslek gruplarına ait olma eğilimindedirler (Çakıcı, 2008).

Mantıksal zekâ.

Mantıklı düşünmek, sorunlara bilimsel çözümler üretmek, kavramlar arasındaki ilişkileri ve örüntüleri belirlemek, sınıflamak ve genellemek, benzerlikler kurmak, hesaplamak ve belirlemek demektir. Aynı zamanda sayıların etkili kullanımını da içerir (Doğanay & Tok, 2014).

Teori ve nedensel ilişkileri bilme becerisidir. Matematiksel ifadeler ve bilime karşı olumlu tutum sergiler. Güçlü bir entelektüel alana sahip bireyler; bilgisayar bilimi, ekonomi, istatistik, mühendislik ve bilim gibi alanlarda kariyer tercih etmelidir (Vural, 2003).

Matematiksel ifadeler kullanmayı, hesaplar yapmayı, sonuçlar çıkarmayı, mantıksal ilişkiler kurmayı, hipotezler oluşturmayı, problem çözmeyi, eleştirel düşünmeyi, sayısal ve geometrik şekiller gibi soyut sembollerle çalışmayı ve fikirler arasında bağ kurmayı içerir (Checkley, 1997; Yavuz, 2001).

Mantıksal zeka, bir kişinin mantık yürütme, analitik düşünme ve problem çözme becerilerini ifade eder. Bu tür zeka, kişinin soyut düşünebilme, matematiksel kavramları anlama, ilişki kurabilme, akıl yürütme ve mantıksal yapıları analiz edebilme yeteneğine

dayanır. Nesneleri belli bir kategoriye koyup, olaylar arasında belirli bir mantıksal ilişki kurmayı severler (Saban, 2005).

Muhasebeciler, matematikçiler ve istatistikçiler gibi zeki insanların sayıları etkili bir şekilde kullanma veya bilim adamları ve mantıkçılar gibi sebep-sonuç ilişkileri kurarak olayların işleyişi ve kökenleri hakkında etkili bir şekilde akıl yürütme yeteneğidir (Saban, 2005).

Mantıksal zekaya sahip olan bir kişi, bir sorunu parçalara ayırabilir, ilişkileri anlayabilir, çeşitli seçenekleri değerlendirebilir ve sonuçlar üzerinde akıl yürütebilir. Bu tür zeka, matematik, bilim, bilgisayar programlama, analitik düşünce gerektiren problemlerin çözümü gibi alanlarda önemli bir rol oynar. Mantıksal zekada baskın olan kişiler, objeler arasında mantıksal ilişkiler kurarak ve objelerin belirli özellikleri arasında sayısal bağlantılar elde ederek hesaplamalar yaparlar (Saban, 2005).

Mantıksal zeka aynı zamanda örüntüleri tanıma, nedensel ilişkileri anlama, sonuçları tahmin etme ve sistematik bir şekilde düşünme yeteneğiyle de ilişkilendirilir. Bu tür zekaya sahip bireyler, matematiksel hesaplamalar yapma, tahmin etme, analiz etme, mantıklı düşünme, neden-sonuç ilişkilerini belirleme, tümevarım ve dedektif mantığını sürdürme ve benzerlik ilişkilerini belirleme becerilerini geliştirirler (Çakıcı, 2008).

Görsel zekâ.

Görsel zeka, diğer zeka türleriyle birlikte, kişinin bilişsel güçlerini tamamlar ve farklı alanlarda daha iyi performans göstermesini sağlar. Yani görsel ve mekansal düşünebilir, bu özelliklerini şekil ve grafiklerle ifade edebilir, renk, şekil, çizgi ve kontur gibi unsurlara dikkat edebilir. Yerel dünyayı görselleştirme yeteneğidir (Doğanay & Tok, 2014).

Resimlere, şekillere veya üç boyutlu nesnelere ilgi gösterir. Resimlerle, imgelerle, şekillerle ve sezgilerle düşünebilme, üç boyutlu nesneleri hissedip akıl yürütebilme yeteneğidir. Şekiller oluşturmak veya modellerle çalışmak öğrenmenin etkinliğini artırabilir (Checkley, 1997; Yavuz, 2001).

Görsel zeka, bir kişinin görsel bilgiyi algılamada, işlemede ve anlamlandırmada üstün yeteneklere sahip olmasıdır. Bu tür zeka, görsel uyaranları dikkatlice gözlemleme, görsel detayları fark etme, görsel desenleri tanıma, mekansal ilişkileri anlama ve görsel bilgiyi akılda canlandırma becerilerini içerir. Bu zekâ alanına sahip bireylere uygun meslekler; resim öğretmeni ressam, fotoğrafçı, mimar gibi görsel yetenek ağırlıklı mesleklerdir (Vural, 2003).

Bu, boşluğu hayal edebilme, üç boyutlu nesnelerin ve şekillerin görüntülerini kolayca düşleme veya bir başka ifade ile evreni doğru algılayıp gördüklerini ifade edebilme becerisidir (Saban, 2005).

Görsel zeka sahibi olan kişiler, çevredeki görsel bilgileri hızlı bir şekilde işleyebilirler ve görsel uyaranlara duyarlılık gösterirler. Onlar için resimler, grafikler, haritalar, diyagramlar ve diğer görsel araçlar önemli bir iletişim ve öğrenme aracıdır. Estetik duyarlılık, renk algısı, şekillerin ve desenlerin farkındalığı gibi görsel özelliklere özellikle duyarlıdırlar. Güçlü görsel-uzamsal zekaya sahip kişiler; varlıkları, gerçekleri veya olayları zihinde hayal etmek; çizgiler, resimler ve renklerle çalışarak daha iyi öğrenmeyi sağlamaktadırlar (Saban, 2005).

Müziksel zekâ.

Müzikal ifade, müzikal kalıpları, şekilleri, ritmi, melodiyi, perdeyi ve tonu tanımlama yeteneğini ifade eder. Müzikle düşünmek, duysal kalıpları organize etme ve hatırlama yeteneğidir (Doğanay & Tok, 2014).

Müziksel zeka, müzikte yaratıcılık, estetik duyarlılık ve müzikal anlamlandırma yeteneklerini içerir. Müzikle ilgilenen bir kişi için bu zeka türü, müzikal performans, bestecilik, şarkı yazarlığı, müzikoloji ve müzik eğitimi gibi alanlarda başarı göstermelerini sağlar. Sesler, notalar, ritmik notalar; farklı sesler bilme ve yeni sesler, ritimler üretmenin temelidir. Ritmik ve tonal kavramların tanınması ve uygulanması, ortam seslerine ve müzik aletlerine duyarlılık konuları yer almaktadır (Checkley, 1997; Yavuz, 2001).

Müziksel zeka, bir kişinin müzikle ilgili yeteneklerini ifade eder. Bu tür zeka, müziği anlama, icra etme, besteleme ve müziksel unsurları algılama becerilerini içerir. Müziksel zekaya sahip olan kişiler, müziği duyma ve çözümü yetenekleriyle öne çıkarlar. Nota okumak ve enstrüman çalmak yıllarca pratik gerektirir çok karmaşık bir vücut-beyin-motor aktivitesidir (Zeren, 2003).

Müzik parçalarını kolaylıkla hatırlayabilirler, enstrümanları çalmayı öğrenme yeteneği gösterirler ve müzikle duygusal bir bağ kurabilirler. Müzikal kompozisyonlar yapabilir, şarkıları kolayca taklit edebilir veya icra edebilir, farklı enstrümanları çalabilir ve müzikal yapıları analiz edebilirler. Ayrıca, ritmik koordinasyon, tempo hissi, müzikal ifade ve duyarlılık gibi becerilere de sahiptirler. Dinledikleri bir müziğe istemsizce eşlik ederler (Saban, 2005).

Bu akıl alemi ile; bir müzik parçasının ritmi, akustiği, melodisi, bir parçadaki notaların artıları ve eksileri, müzik aletlerine ilgi ve çevresel seslere duyarlılık vardır. Aslında güçlü entelektüeller en iyi ve en etkili şekilde ritim ve müzikle öğrenebilirler (Saban, 2005).

Doğacı zekâ.

Doğal süreçleri anlama, doğal döngüleri takip etme ve çevresel değişiklikleri gözlemlleme konusunda yüksek bir sezgisel yeteneğe sahiptirler. Bu zeka içinde doğal dünyadaki şeyleri, hayatı, varlıkları ,bulutları, kayaları vb. tanımlayabiliriz. Birey bunları ayırt etme yeteneğine sahiptir (Gardner, 2010).

Bu tür zeka, doğal kaynakları koruma, sürdürülebilirlik ve çevre bilinci konularında hassas olmayı içerir. Doğacı zekaya sahip olan kişiler, doğal çevrenin önemini anlar ve doğaya saygı gösterirler. Ayrıca, çevresel sorunları tanıma, çevresel etkileri değerlendirme ve doğa ile uyumlu yaşama konusunda motivasyona sahiptirler. Evrenin ve çevrenin farkına varma olarak tanımlanabilir. Evrende oluşan her türlü varlığın farkında olunmasıdır (Doğanay & Tok, 2014).

Bu zeka türü, biyologlar, çevre bilimcileri, doğa rehberleri ve doğal kaynaklarla ilgilenen diğer mesleklerde başarılı olma eğilimindedir. Evrendeki bütün canlıları bilme, canlıların varoluşları üzerine düşünme ve araştırma yeteneğidir (Checkley, 1997; Yavuz, 2001).

Doğacı zeka, doğal çevre ve doğadaki canlılarla ilgili anlayış, farkındalık ve bağlantı kurma yeteneğini ifade eder. Doğal dünyayı anlama, doğal örüntüleri fark etme, doğal sistemleri analiz etme ve doğal çevreyle uyum içinde olma becerilerini içerir. Bu zekaya sahip insanlar, doğadaki yaşamı keşfetmekten ve araştırma yapmaktan zevk alırlar (Yavuz, 2001).

Doğacı zekaya sahip olan kişiler, doğadaki canlı ve cansız varlıklara duyarlılık gösterirler. Bitkiler, hayvanlar, doğal peyzajlar, ekosistemler ve çevre ile ilgili detayları fark edebilirler. Bugün kullandığımız insan yapımı arabalar ve uçaklar da doğal zekanın alanına girebilir (Başbay, 2000).

Sosyal zekâ.

Sosyal zeka, diğer zeka türleriyle birlikte çalışarak kişinin sosyal ilişkilerde başarılı olmasını ve etkili iletişim kurmasını sağlar. Davranışı diğer insanlarla ilişkilendirme, anlama, motive etme ve açıklama becerisini ifade eder (Doğanay & Tok, 2014).

Sosyal zeka, bir kişinin sosyal ilişkileri anlama, etkileşimde bulunma, başkalarının duygularını ve niyetlerini anlama ve insanlar arası ilişkileri yönetme becerisini ifade eder. Bu tür zeka, empati, iletişim, problem çözme, liderlik ve etkileşim becerilerini içerir. Sosyal zekaya sahip olan kişiler, diğer insanların duygusal durumlarını anlama ve empati kurma yeteneğine sahiptirler. Başka insanlara karşı duyarlıdırlar ve bir ortamda aranan kişilerdir (Selçuk vd., 2003).

Başkalarının davranışlarını ve jestlerini okuma, sosyal ipuçlarını yakalama ve duygusal tepkileri yorumlama konusunda hassastırlar. Duygusal zeka; bireyin kendisinin ve başkalarının duygularını gözlemleyebilme ve bu süreçlerden edindiği bilgileri kendi düşünce ve eylemlerine uygulayabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Goleman, 2000).

Bu zeka türü, insanların duygusal ihtiyaçlarına duyarlılık göstermeyi, uygun tepkiler verme becerisini ve etkili iletişim kurmayı içerir. İnsan ilişkilerine ve başkalarıyla fikir ve görüş paylaşmaya ilgi olarak kendini gösterir. Bir grup içinde birlikte çalışabilme, sözlü ve sözsüz iletişim kurabilme, insanların duygu, düşünce ve davranışlarını anlayıp yorumlayabilme ve insanları ikna edebilme yeteneğidir. Bir ekibe veya çalışma grubuna katılmak öğrenme etkinliğini artırabilir (Checkley, 1997; Yavuz, 2001).

Sosyal zeka sahibi olan kişiler, grup içinde çalışmada ve işbirliği yapmada başarılı olurlar. Liderlik becerileri, takım çalışması, ve etkili iletişim gibi sosyal becerilerde üstün performans gösterirler. Ayrıca, başkalarını motive etme, insanlar arası ilişkileri yönetme ve toplumsal normlara uyum sağlama konularında yeteneklidirler. Güçlü zekaya sahip kişilere uygun kariyer; rehberlik uzmanı, psikolog, öğretmen, politikacı gibi meslek gruplarıdır (Vural, 2003).

Sosyal zeka, kişinin diğer insanlarla etkileşimde bulunma yeteneğini etkiler. İyi bir sosyal zeka, kişinin başkalarıyla bağlantı kurabilme, takım çalışması yapabilme, iletişim becerilerini kullanabilme ve başkalarının duygusal ihtiyaçlarına cevap verebilme yeteneğini içerir. Bu zeka alanlarına sahip bireyler, tercih ve ihtiyaçlarını çok iyi anlayabilirler (Saban, 2005).

Bu zeka alanını geliştiren kişiler, başkalarının yüzlerine, seslerine ve yüzlerine karşı duyarlıdır. Diğer insanların ruh halleri gibi özelliklerini algılar, analiz eder, yorumlar ve değerlendirirler. Başkalarının duygusal ve zihinsel özelliklerini yüzlerinden okuyabilirler (Saban, 2005).

Bedensel zekâ.

Bedensel zeka, diğer zeka türleriyle birlikte çalışarak kişinin beden koordinasyonunu, fiziksel performansını ve beden dilini etkili bir şekilde kullanmasını sağlar. Kişi duygu ve düşüncelerini ifade etmek için vücudunu kullanır. Bu zeka alanı, tüm fiziksel becerilerin gerçekleştirilmesini içerir (Doğanay & Tok, 2014).

Bedensel zeka sahibi olan kişiler, bedenlerini etkili bir şekilde kullanabilme yeteneğine sahiptirler. Spor, dans, jimnastik gibi fiziksel aktivitelerde iyi performans gösterebilirler. Bedenlerini kontrol etme, esneklik, denge ve güç gibi bedensel becerileri

geliştirme konusunda yeteneklidirler. En iyi öğrenme şeklidir. Çünkü yaparak, yaşayarak öğrenme etkili bir yöntemdir (Saban, 2005).

Problem çözme, bir şeyler yapmayı, malzemeleri ustaca kullanmayı, tüm vücudu ve vücut parçalarını etkili bir şekilde kullanmayı içerir. Hareket, çok aktif olma yerinde duramama halidir. Hareket, mimiklerle kendini yansıtabilme ve beyin-vücut koordinasyonu en iyi şekilde gösterebilme becerisidir (Checkley, 1997; Yavuz, 2001).

Bedensel zeka ayrıca kinestetik algılamayı da içerir. Kişi, bedeninin hareketlerini ve fiziksel hislerini kullanarak çevredeki nesneleri, mesafeleri ve fiziksel ilişkileri algılayabilir. Bu da bedensel zekaya sahip olan kişinin uzamsal farkındalığı ve bedenle çevre arasındaki etkileşimi daha iyi anlamasını sağlar. İnsan beyni ve vücut koordinasyonunun etkin kullanımı sayesinde; Bu, deneyimsel, dokun ve hareket ettirerek öğrenme yöntemidir (Çakıcı, 2008).

Bedensel zeka, vücut hareketleri, beden koordinasyonu ve fiziksel becerilerle ilişkili olan zekayı ifade eder. Koordinasyon, denge, hız, esneklik gibi yetenekleri ifade eder (Kuru, 2001).

Bedensel-kinestetik zekâya sahip kişilerin özellikleri:

- Bir veya birden fazla spor faaliyetinde başarılı olmak.
- Zamanını bir ortamda çok fazla geçiremezler ve bir süre sonra hareket etmeye başlarlar.
- Diğer insanların tavırlarını, yüz ifadelerini ve hareketlerini taklit ederler.
- Koşma, zıplama gibi aktif aktiviteler daha fazla dikkat çeker ve bu aktivitelerde başarılı olurlar.
- Becerileri üst düzeydedir.
- Kil ile oynamak, heykel yapmak gibi motor faaliyetlerde bulunmaktan hoşlanırlar.
- Bir şeyleri parçalarına ayırıp tekrar bir araya getirmeyi severler.
- Öğrenmenin en iyi yolu yaparak ve deneyim kazanarak elde edilendir (Saban, 2005).

İçsel zekâ.

İçsel zeka, Howard Gardner'ın çoklu zeka kuramında doğrudan bir zeka türü olarak belirtilmemiştir. Ancak, duygusal zeka ve öz farkındalık gibi içsel zeka unsurları, bazı yaklaşımlarda zeka kavramının bir parçası olarak ele alınmıştır. İçsel zeka, kişinin kendi iç sesine dikkat etme ve kendi içsel bilgeliğine güvenme becerisini de içerir. Kişi, kendi içsel kaynaklarına erişebilir, kendi değerlerine uygun kararlar alabilir ve kendi hayatının yöneticisi

olabilir. Bu, bireyin kendisi ve kimliği ile ilgili her türlü özelliğini bilmesi anlamına gelir. Öz farkındalık, öz denetim ve öz saygıdır (Doğanay & Tok, 2014).

Kendini sınırlarını, isteklerini, tepkilerini ve ilgi alanlarını anlama yeteneğidir. Yalnız ve içine kapanık olma eğilimi gösterir. Kişinin kendi duygularını, duygusal tepki düzeylerini, düşünce süreçlerini, kendini değerlendirmesini ve kendisi için hedefler belirlemesini tanıma yeteneğidir. Bağımsız çalışma ve hayal kurma öğrenme verimliliğini artırabilir (Checkley, 1997; Yavuz, 2001).

Bu zeka alanı, kimin ne yapmak istediğini bilmek, öz farkındalıktır. Yaşamdan ne istediğini bilmek, doğru kararlar vermek, kendini tanımak, kendine değer vermek ile ilgilidir (Saban, 2005).

İşsel zeka sahibi olan kişiler, duygusal durumlarını tanıma, anlama ve yönetme konusunda hassastırlar. Kendi duygularını ifade edebilirler, başkalarının duygusal durumlarını anlama konusunda empati gösterebilirler ve duygusal zeka becerilerini kullanarak sağlıklı ilişkiler kurabilirler. Tek başına iş yapabilme becerileri yüksektir (Temiz, 2007).

Bu tür zekaya sahip kişiler kendi düşüncelerini ve inançlarını fark etme, sorgulama ve değerlendirme yeteneğine sahiptir. Kişi, kendi iç dünyasını gözlemleyebilir, kendi düşüncelerini analiz edebilir ve kendine yönelik eleştirel düşünme becerisini kullanabilir.

Spor Bilimi

Spor, dünyanın dört bir yanında farklı kültürleri, dilleri ve insanları birleştiren önemli bir olgudur. Spor bilimlerini incelemek ve öğretmek, spor bilimini oluşturan kavramların anlaşılmasıyla başlar.

Spor bilimi, sporun farklı yönlerini, fiziksel performansı, egzersiz fizyolojisini, antrenman yöntemlerini, spor psikolojisini ve diğer ilgili alanları inceleyen multidisipliner bir bilim dalıdır. Spor bilimi, spor performansını geliştirmek, sporcu sağlığını korumak, sakatlanmaları önlemek ve sporla ilgili alanlarda bilimsel temele dayalı yöntemler geliştirmek için araştırma yapar (Heper vd., 2012).

Spor bilimi, çeşitli alt disiplinleri içerir. Bunlar arasında:

Egzersiz fizyolojisi.

"Egzersiz" terimi, fiziksel uygunluğu geliştirmeyi veya sürdürmeyi amaçlayan düzenli, tekrarlayan ve planlı fiziksel aktiviteler için kullanılır. Egzersiz fizyolojisi, egzersiz veya fiziksel aktivite sırasında vücudun fizyolojik tepkilerini ve adaptasyonlarını inceleyen bir

bilim dalıdır. Ayrıca sağlık açısından önemli olan düzenli egzersiz yapma alışkanlığını kazanma şeklinde değerlendirilebilir (Rogers vd., 2018).

Egzersiz fizyolojisi, egzersizin neden olduğu değişiklikleri anlamak için fizyoloji, biyokimya, anatomisi ve diğer ilgili bilim dallarını kullanır. Egzersiz yaparken vücut, enerji üretimi, solunum, dolaşıml, kas kasılması, termoreğlasyon ve diğer birçok fizyolojik süreçte önemli değişiklikler yaşıar (Açıkada & Ergen, 1990; Kuru, 2000).

Egzersiz fizyolojisi, kasların enerji üretimi için kullandığı farklı enerji sistemlerini ve substratları (karbonhidratlar, yağlar, proteinler) inceler. Egzersizin yoğunluğu ve süresi, vücudun enerji üretimindeki yolakları ve oranları etkiler. İskelet kasında, egzersizle artan metabolik aktivite, transkripsiyon faktörlerinin artan aktivasyonuna yansır (Endo vd., 2021).

Egzersiz fizyolojisi ayrıca kasların büyümesi, gücü ve dayanıklılığı üzerindeki etkilerini de araştıırır. Egzersiz yaparken kaslarda mikro yırtıklar oluşabilir ve bu yırtıkların onarılması ve kas dokusunun güçlenmesiyle kaslar büyüyebilir. Aynı zamanda egzersiz, kasların enerji kullanım kapasitesini artırarak dayanıklılığı geliştirebilir (Bilge vd., 2000).

Egzersiz fizyolojisi, egzersizin genel sağlık üzerindeki etkilerini de araştıırır. Düzenli egzersiz, obezite, diyabet, kalp hastalığı, osteoporoz ve depresyon gibi birçok hastalığın riskini azaltabilir. Aynı zamanda egzersiz, genel zindelik, kognitif fonksiyonlar ve yaşıam kalitesi gibi alanlarda da olumlu etkilere sahip olabilir. Fiziksel aktivitenin insan vücudu üzerindeki etkilerini, enerji üretimini, kas fonksiyonlarını, kardiyovasküler sistemi ve diğer fizyolojik süreçleri inceleyen bir disiplindir (Heper vd., 2012).

Spor biyomekaniği.

Spor biyomekaniği, spor hareketlerini ve fiziksel aktiviteleri inceleyen ve bu hareketlerin fiziksel prensiplerini, kinematik ve kinetik özelliklerini araştıran bir bilim dalıdır. Biyomekanięin spor uygulamalarına odaklanan bu alt dalı, spor performansını artırmak, yaralanmaları önlemek ve sporcu rehabilitasyonunu geliştirmek gibi hedeflere ulaşmak için kullanılır. Spor Biyomekaniği spor sırasında insan hareketinin biyomekanik parametrelerini incelemektedir (Wade & Needham, 2022).

Spor biyomekaniği, insan vücudundaki kaslar, kemikler, eklemler ve diğer dokuların spor sırasında nasıl çalıştığını ve etkileşimde bulunduğunu inceler. Spor biyomekaniği, spor ekipmanlarının tasarımı ve iyileştirilmesi, sporcu eğitimi ve koçluğu, spor yaralanmalarının önlenmesi ve tedavisi gibi alanlarda da uygulanabilir. Spor hareketlerinin mekanik prensiplerini, kas ve eklem hareketlerini, kuvvet uygulamalarını ve spor performansının fiziksel yönlerini analiz eder (Heper vd., 2012).

Spor biyomekaniği, hareket analizi, kinematik (hareketin zaman ve mekansal özellikleri) ve kinetik (kuvvetlerin etkisi) ölçümleri, kas aktivasyonu ve enerji metabolizması gibi birçok farklı yöntem ve araştırma tekniği kullanır. Bu bilimsel veriler, sporcuların hareketlerini optimize etmek ve performanslarını artırmak için kullanılırken, antrenman programlarının ve rehabilitasyon süreçlerinin planlanması ve değerlendirilmesinde de önemli bir rol oynar. Spor biyomekaniğinde spor hareketlerinin dinamik yapısını anlamak için kinetik ve kinematik analizler yaygın olarak kullanılan yaklaşımlardandır (Souza vd., 2002).

Spor biyomekaniğinde ilk başta bir çalışma yapılabilmesi için insan vücudunun ayrıntılı bir şekilde incelenmesi önemlidir. Çünkü insan vücudunun hareketini modellenebilmesi için ayrıntıya ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca bazı temel tip aktivitelerde bu incelemeye dahildir (<https://www.elektrikport.com>).

Spor psikolojisi.

Spor son yıllarda insan yaşamının her alanına dahil olmuştur. Sporun insanlar için önemi artmış, yeni spor alanları ve etkinlikler toplum tarafından spora karşı görüşü değiştirmiştir. Spor, insanların doğal hareketlerinden meydana gelen ve belli başlı kurallar oluşturarak önemli kılınan bir bilim olarak sunulmaktadır (Kaplan & Akkaya, 2014).

Spor, insanların psikolojik, sosyolojik ve fizyolojik olarak sağlıklı olmalarını sağlayan, toplumsal yaşamı düzenlemelerini ve zihinsel olarak belirli bir düzeye ulaşmalarını sağlayan pedagojik, biyolojik ve toplumsal bir kavramdır (Şahinler & Ersoy, 2019).

Spor, öncelikle insan unsuruna hitap eder, sporun amacı, sağlıklı ve üretken bir toplum oluşturmak, yapıcı, yenilikçi ve sağlıklı gençlik yetiştirmektir. Toplumsal parçalanma ve yabancılaşma, sporun günümüzde çok aktif ve yeri doldurulamaz bir toplumsal olgu haline geldiği yadsınamaz (Yetim, 2014).

Psikoloji, insan davranışının ve zihinsel süreçlerin sistematik ve bilimsel çalışmasıdır. Önce psikoloji kavramını daha geniş bir perspektifte ele alalım. Psikoloji araştırmalarında karşınıza çıkan ilk tanım 'insan zihninin incelenmesi'dir. Cüceloğlu'na göre insan zihnini gözlemlemek imkansız olduğu için ilk psikologlar John B. Watson bunu "gözlemlenebilir davranışın bilimsel çalışması" olarak tanımlamıştır (Cüceloğlu, 2013).

Spor psikolojisi, sporcuların mental durumlarını anlamak, performanslarını analiz etmek ve geliştirmek için çeşitli teknikler kullanır. Bu teknikler arasında görselleştirme, zihinsel antrenman, nefes kontrolü, gevşeme teknikleri, olumlu düşünme, hedef belirleme, dikkat yönetimi ve stres yönetimi yer alır. Sporcuların zihinsel süreçlerini, motivasyonu,

odaklanmayı, stres yönetimini, takım içi ilişkileri ve performansın psikolojik yönlerini inceler (Heper vd., 2012).

Spor psikolojisi, sporcuların motivasyonlarını artırmak, odaklanma ve konsantrasyon becerilerini geliştirmek, rekabet baskısıyla başa çıkmak, stres ve kaygıyı azaltmak, özgüveni artırmak, hedef belirlemek, takım çalışması ve liderlik gibi konularda destek sağlamayı amaçlamaktadır.

Spor beslenmesi.

Sporda yeterli ve dengeli besin almanın amacı sağlıklı olmak, vücut performansını yükseltmek, sakatlanmaların önüne geçmek, yarışma ve sakatlanmalardan sonra iyileşmenin hızını artırmaktır (Tüber, 2016).

Dengeli ve yeterli besin alma tek başına yeterli değildir. Eğer beslenme konusunda eksiklikler olursa, sporcuda performans düşüklüğü ve sağlık sorunları meydana gelmektedir (Özdemir, 2010).

Tüm sporcular performansın ve sağlığın devamının sağlanması için besini ve enerjiyi doğru şekilde tüketmeli, antrenmandan sonrası toparlanmayı ve sıvı dengesini sağlamayı karşılamalıdır (Ersoy & Büyükkaragöz, 2012).

Spor fizyoterapisi.

Spor fizyoterapisi, sporcuların spor yaralanmalarının tedavi ve rehabilitesine odaklanan bir fizyoterapi dalıdır. Spor fizyoterapistleri, sporcularda ortaya çıkan yaralanmaların önlenmesi, tedavisi ve iyileşme sürecinin yönetilmesi konularında uzmanlaşmış sağlık profesyonelleridir. Amaçları, sporcularda meydana gelen yaralanmaların iyileşme sürecini hızlandırmak, fonksiyonları geri kazandırmak ve sporcuların en kısa sürede spor aktivitelerine dönmesini sağlamaktır. Spor yaralanmalarının önlenmesi, tedavisi ve rehabilitasyonunu inceler (Heper vd., 2012).

Spor fizyoterapistleri, sporcuların yaralanma sonrası spor aktivitelerine dönüş sürecini yönetir. İyileşme sürecinin takibi, yaralanmaların yeniden oluşmasını önlemek için sporculara uygun teknikleri ve önlemleri öğretmek, spor ekipmanı seçiminde rehberlik etmek gibi konulara odaklanırlar. Sporcuların fiziksel sağlığını iyileştirmek ve performanslarını sürdürmek için rehabilitasyon programları tasarlar (Heper vd., 2012).

Antrenman bilimi.

Kısa tanım olarak spor antrenmanı, “Bir sporcunun değişik egzersizler uygulanarak fiziksel, teknik, zihinsel, psikolojik ve moralmen hazırlanmasıdır”. Daha kapsamlı anlamda spor antrenmanı sporcuların en fazla sporsal verim kazanmalarını sağlayan bütün sistematik hazırlanma yöntemleridir. Antrenman programlarının tasarımı, egzersiz yöntemlerini, antrenman süreçlerini ve performans artışını hedefler (Heper vd., 2012).

Antrenman sporcuların fiziksel, fizyolojik ve psikolojik özelliklerinde olumlu yönde gelişmeler sağlamaktadır. Her sağlıklı insan hareket edebilme yeteneğine sahiptir, fakat bu yeteneğin geliştirilebilmesi gerekmektedir. Spor antrenmanı çok yönlü kişilik oluşturmada önemli rol oynar. Yarışsal spor antrenmanı kişiliğin geliştirilmesi için özellikle etkili bir yoldur.

Amacı uluslararası başarı standardı ile ölçülen en yüksek sporsal verim düzeyine ulaşmaktır. Sporsal verim çok sayıda ayrı yeteneklerin ve şartların birlikte ortaya çıkardığı bir durumdur. Bu farklı etkenler birbirinden ayrı görülmemeli, yakın ilişkileri bir bütünlük içinde düşünülmelidir. Ne var ki esas verimi planlarken bazıları daha fazla önem taşır (Suna & Alp, 2021).

Sporda antrenman bilimi, sporcuların performansını artırmak, kondisyonlarını geliştirmek ve hedeflerine ulaşmak için kullanılan bilimsel prensipler ve yöntemlerin incelendiği bir alandır. Antrenman bilimi, antrenman programlarının planlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgilenir. Spor bilimi, bu ve diğer disiplinlerin entegrasyonunu kullanarak sporcuların performansını artırmayı, sakatlanmaları önlemeyi, spor alanındaki bilimsel temelleri güçlendirmeyi ve sağlıklı bir yaşam tarzını teşvik etmeyi amaçlar. Bu bilimsel çalışmalar, antrenörler, sporcular, sağlık profesyonelleri ve spor endüstrisi paydaşları için rehberlik sağlar (Heper vd., 2012).

Spor Bilimi Temel Alanları

Spor Bilimi Temel Alanları, sporu kapsayan alanları teşkil etmektedir. Bunlardan söz edecek olursak;

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü.

Beden eğitimi ve spor dersinin amacı; kendi yeteneklerini, sosyal yeteneklerini, düşünme yeteneklerini, hareket yeteneklerini ve sağlıklı yaşam yeteneklerini en iyi şekilde geliştirerek öğrencileri eğitim düzenine hazırlamaktır (MEB, 2013, s.3).

Ülkenin kültürel, sosyal, teknolojik ve ekonomik kalkınmasında, gelişme, modernleşme ve insanların barışçıl ve müreffeh varlığını sağlamada beden eğitiminin önemi vardır. Eğitim, kişiye verilen bilgidir. Eğitimde temel faktör öğretmendir (Tekişik, 2005).

Beden eğitimi öğretmeni olmak için genellikle bir lisans derecesine sahip olmanız gerekmektedir. Birçok üniversite ve kolej, beden eğitimi öğretmenliği programları sunmaktadır. Bu programlar genellikle eğitim kuramı, fizyoloji, beslenme, beden hareketi bilimleri ve spor yönetimi gibi konuları içermektedir. Ayrıca öğretmenlik stajı da bu programların bir parçasıdır ve öğretmen adaylarına pratik deneyim kazandırır (Çakıroğlu & Işıksal, 2009).

Beden eğitimi öğretmenliği, sağlıklı yaşam tarzlarının teşvik edilmesi, spor kültürünün yaygınlaştırılması ve gençlerin fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunma açısından önemlidir. Öğretmenin eğitim sisteminin hedeflerine ulaşması; müfredat, fiziki koşullar vb. diğer unsurların ötesinde tanımlayıcı ve yol gösterici bir niteliğe sahiptir. Öğrenme ortamının en önemli ve gerekli etkeninin öğretmenler olduğu söylenebilir (Demirtaş vd., 2011).

Beden eğitimi öğretmenliği, öğrencilere spor, fiziksel aktivite ve sağlıklı yaşam konularında eğitim veren bir öğretmenlik dalıdır. Beden eğitimi öğretmenliği, öğrencilere spor becerilerini öğretmenin yanı sıra, fiziksel fitness, sağlıklı yaşam tarzları, beslenme, beden hareketleri ve oyun becerileri konularında da rehberlik yapar. Ayrıca öğrencilerin motor becerilerini geliştirmelerine, takım çalışması, liderlik ve iletişim becerilerini öğrenmelerine yardımcı olurlar.

Antrenörlük bölümü.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün (GSGM) dördüncü maddesine göre, sporcuları veya spor takımlarını ulusal ve uluslararası kural ve tekniklere uygun olarak antrenman ve müsabakaları izlemekle görevlendirilen personel olarak tanımlanmaktadır (GSGM, 2022).

Antrenör, sporcuları veya takımları fiziksel, teknik ve taktiksel olarak eğiten ve geliştiren kişidir. Antrenörler, sporcunun veya takımın performansını en üst düzeye çıkarmak için eğitim programları oluşturur, antrenmanlar yönetir ve müsabakalarda rehberlik eder. İyi bir antrenör, sporcuların yeteneklerini geliştirmelerine, hedeflerine ulaşmalarına ve en iyi performanslarını sergilemelerine yardımcı olur.

Olumlu bir antrenör-sporcu ilişkisi, sadece sporcu motivasyonunu ve sporcu memnuniyetini artırmakla kalmayıp aynı zamanda sporcuların becerilerini geliştirmeleri için elverişli koşullar yaratan olumlu iletişim süreçlerinin ve olumlu ilişkilerin olduğu bir ortamda gerçekleşir (Altıntaş vd., 2012).

Antrenörler, sporcuların teknik becerilerini, kondisyonlarını, dayanıklılıklarını ve stratejilerini geliştirmek için çeşitli antrenman yöntemleri ve egzersizler kullanırlar. Antrenörler aynı zamanda sporcuların motivasyonunu ve mental sağlığını da önemserler. Spor psikolojisi, liderlik becerileri, iletişim yetenekleri ve takım çalışması gibi alanlarda bilgi sahibi olmaları önemlidir. Sporcunun doğuştan gelen tüm yetenekleri başarısında etkilidir. Ayrıca antrenör, sporcunun yeteneklerini şekillendiren ve sporcuya yön veren kişidir (Amman & İkizler, 2000).

Sağlık ve fiziksel uygunluk (mevcut rekreasyon bölümü).

Rekreasyon, insanların boş zamanlarını değerlendirmek, eğlenmek ve dinlenmek amacıyla gerçekleştirdikleri etkinliklerin planlanması, organizasyonu ve yönetimiyle ilgilenen bir alandır. Rekreasyon bölümü ise, bu alanda profesyonel olarak çalışmak isteyen kişilere yönelik eğitim veren bir yüksekokul veya üniversite bölümüdür. Rekreasyon bölümü, genellikle turizm, otelcilik, spor yönetimi veya halk sağlığı gibi ilgili alanlarla ilişkilendirilir (Torkildsen, 2005).

Sanayi devrimiden sonra, artan boş zaman, sosyal hayatta daha aktif olmak, rahatlamak, eğlenmek ve kendini yenilemek için yapılan aktivitelerdir (Karaküçük, 2016).

Rekreasyon bölümünde öğrencilere genellikle teorik ve uygulamalı dersler sunulur. Teorik dersler, boş zaman etkinliklerinin önemi, rekreasyon planlaması ve yönetimi, etkinlik organizasyonu ve pazarlama stratejileri gibi konuları kapsar. Uygulamalı derslerde ise öğrenciler saha çalışmaları yapar, etkinliklerin planlanması ve yönetimi konusunda deneyim kazanırlar (Torkildsen, 2005).

Aktif bir gönüllü olmayı seçtiğinde, çalışma saatleri ve zorunlu ihtiyaçları dışında daha fazla eğlenebileceği, biraz izin alabileceği ve kişisel tatmin elde edebileceği etkinliklerdir (Hacıoğlu vd., 2009).

Rekreasyon bölümü, insanların sağlıklı bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olan etkinliklerin planlanması ve sunulması konusunda önemli bir rol oynar. Bu bölümde eğitim alan kişiler, insanların boş zamanlarını değerlendirebilecekleri çeşitli etkinliklerin planlamasını yaparak, toplumun refahını artırmaya ve insanların yaşam kalitesini yükseltmeye katkıda bulunurlar (Hanneman, 2006).

Dinlenmek; bireysel, psikolojik ve sosyal faydalar sağlamak için işten kalan boş zamanda yapılan gönüllü faaliyetlerdir. Bu faaliyetler spor ve fiziksel aktiviteyi içerir. Spor ve oyunların yanı sıra sanat ve kültür faaliyetleri de olabilir.

Spor yöneticiliği.

Spor yöneticiliği programının amacı, öğrencilere spor organizasyonlarının stratejik yönetimi, bütçe planlaması, pazarlama stratejileri, sponsorluk yönetimi, etkinlik planlama, iletişim becerileri, liderlik ve takım yönetimi gibi konularda bilgi ve beceriler sağlamaktır. Bu bölüm mezunları, profesyonel spor kulüplerinde, spor federasyonlarında, spor etkinliklerinin organizasyonlarında, spor tesislerinin yönetiminde ve spor pazarlama şirketlerinde çalışma fırsatları bulabilirler (Argan & Katırcı, 2015).

Mezunlar, spor organizasyonlarının yönetimi, pazarlama stratejilerinin oluşturulması, sponsorluk anlaşmalarının yönetimi, etkinlik planlama ve organizasyonu gibi görevleri üstlenebilirler. Spor sahaları, spor ticari ürün firmaları, sporcular, profesyonel ve elit spor liglerinin büyümesi, sporu bir endüstri haline getirdi (Argan & Katırcı, 2015).

Spor yöneticiliği bölümü, öğrencilere spor endüstrisinde yönetim ve liderlik rolleri için gerekli becerileri ve bilgileri sunmayı amaçlayan bir akademik programdır. Bu bölüm, öğrencilere spor organizasyonlarının yönetimi, pazarlama, finans, iletişim, etkinlik planlama ve spor tesislerinin işletilmesi gibi konularda uzmanlık kazandırır.

Sporun Yararları

Sürekli ve programlı yapılan spor, kişinin bireysel ve ilişkisel gelişimini, potansiyelini ve tutumlarını etkileyebilir ve geliştirebilir. Ayrıca spor insanlarda öz yeterlilik, kişinin kendi gelişimini kontrol edebilme algısını ve farkındalığını geliştirir, birtakım sorunlarla başa çıkma yolunda stratejik düşünme ve uygulama yeteneğini de geliştirir ve artırır (Molisso & Masullo, 2018).

Sporun birçok faydası vardır. İşte bazı önemli sporun yararları:

Fiziksel sağlık: Spor, vücut sağlığını geliştirir. Düzenli spor yapmak, kardiyovasküler sistemi güçlendirir, kasları ve kemikleri güçlendirir, esnekliği artırır ve vücut kompozisyonunu düzenler. Ayrıca, sporun kalp hastalıkları, diyabet, obezite ve bazı kanser türleri gibi bir dizi kronik hastalık riskini azalttığı bilinmektedir (Martinek & Hellison, 1997; Parker & Stiehl, 2005).

Zihinsel sağlık: Spor, zihinsel sağlığı da olumlu yönde etkiler. Egzersiz yapmak, endorfin adı verilen mutluluk hormonlarının salınımını artırır ve genel bir iyilik hali yaratır. Spor ayrıca stresi azaltır, anksiyeteyi hafifletir, depresyon semptomlarını hafifletebilir ve zihinsel berraklığı artırabilir (Martinek & Hellison, 1997; Parker & Stiehl, 2005).

Düzenli uyku: Spor yapmak, uyku kalitesini iyileştirebilir. Fiziksel aktivite, uyku döngülerini düzenler ve daha derin, daha dinlendirici bir uyku elde etmenizi sağlar. Bunun yanı sıra, yorgunluk hissi oluşturarak uykuya daha kolay dalmanızı sağlar (Martinek & Hellison, 1997; Parker & Stiehl, 2005).

Özgüven ve özsaygı: Spor, özgüven ve özsaygıyı artırabilir. Başarılarınızı ve gelişiminizi görmek, kendinize olan güveninizi artırır. Spor ayrıca disiplin, motivasyon ve hedef odaklılık gibi kişisel özellikleri geliştirerek genel özgüveni artırır (Martinek & Hellison, 1997; Parker & Stiehl, 2005).

Sosyal bağlantılar: Spor, insanlar arasında sosyal bağlantılar kurmanın harika bir yoludur. Takım sporları veya grup fitness etkinlikleri gibi sosyal sporlar, insanlar arasında iletişimi teşvik eder, arkadaşlıkların oluşmasına yardımcı olur ve topluluğa aidiyet duygusu yaratır. Spor aynı zamanda aile üyeleri ve arkadaşlar arasında da birleştirici bir etkiye sahip olabilir (Martinek & Hellison, 1997; Parker & Stiehl, 2005).

Disiplin ve öğrenme: Spor, disiplinli bir yaşam tarzını benimseme ve öğrenme becerilerini geliştirme fırsatı sunar. Spor, düzenli antrenman, takım çalışması, hedef belirleme ve strateji geliştirme gibi disiplin gerektiren becerilerin öğrenilmesini teşvik eder (Martinek & Hellison, 1997; Parker & Stiehl, 2005).

Uzun vadeli sağlık: Düzenli spor yapmak, yaşlanma sürecinde sağlığı korumaya yardımcı olabilir. Sporun toplumsal boyutu düşünüldüğünde, bireylerin kişisel ve toplumsal sorumluluk, işbirliği ve diğer olumlu sosyal beceriler gibi kişisel ve sosyal becerilerini geliştirmeleri için bir araç olarak kabul edilebilir (Martinek & Hellison, 1997; Parker & Stiehl, 2005).

Zekanın Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinde Kullanımının Önemi

- Beden eğitimi dersinde öğrenilen psikomotor becerileri ve sporcuları doğru zamanda ve yerde nasıl uygulayabileceklerini öğrencilere açıklama fırsatı vermek,
- Bir hareketin ne şekilde yapıldığını öğrettikten sonra, ona göre diğer hareketlerin nasıl yapılacağını sormak,
- Eğitsel oyun ve spor aktivitelerinde matematiksel işlemleri kullanmak,
- Öğrencilerden ve sporculardan öğretilen bir öğrenmeyi veya hareketi antrenman veya ders sırasında zihinsel bir egzersiz olarak görselleştirmelerini istemek;
- Rol oynama ve drama türlerinin kullanılması,
- Spor faaliyetlerinde takım çalışmasına önem verilmesi, beden eğitimi ve spor alanında zekanın kullanılması açısından önemlidir (Düzgün & Akkoç, 2021).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada, spor bilimi alanında hizmet veren bireylerin çoklu zekâ düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma tarama modellerinden, ilişkisel tarama türünde bir çalışmadır. Tarama modelleri, önceden var veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi hedefleyen araştırmadır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları çerçevesinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2020b; Mcmillan & Schumacher, 2010). “İlişkisel tarama, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek ve neden-sonuç ile ilgili ipuçlarına ulaşmak amacıyla yapılan araştırma modelidir” (Büyüköztürk vd., 2012; Karasar, 2017a).

Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar/Veri Kaynakları

Çalışmanın evrenini Erzurum il sınırları içerisinde 2023 yılında spor alanında hizmet veren bireyler oluşturmaktadır. Kolayda örneklem yöntemi uygulanmıştır. Kolayda örneklem, ekonomik olarak en uygun, kolay ve hızlı veri toplanan tesadüfi olmayan örneklem yöntemidir (Malhotra, 2006).

Araştırmanın örnekleme Erzurum ilinde spor alanında hizmet veren ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 161’i erkek ve 89’u kadın olmak üzere toplamda 250 birey katılmıştır.

Veri Toplama Teknikleri/Araçları

Veri toplamada araştırmacı ve danışmanın hazırladığı “Kişisel Bilgi Formu” ve “Çoklu Zekâ Ölçeğinden” yararlanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kullanılan form, çalışmaya katılacak olan bireylerin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, mezun oldukları alan, hizmet vermekte oldukları spor türü, milli sporcu olma durumları, meslekleri ve spor yaşları sorulmuştur.

Çoklu Zekâ Envanteri

Çoklu zeka envanteri Howard Gardner tarafından ortaya atılmıştır. Bu çalışmada Özden (2008) tarafından geliştirilen “Çoklu Zeka Alanları Envanteri” kullanılmıştır. Çoklu

zeka envanteri 5’li Likert tipindedir. Envanter 8 bölüm ve her bölümde 10 madde içeren toplam 80 maddeden oluşur. Maddeler beşli dereceleme sistemine göre hazırlanmıştır. Bunlar “Bana Hiç Uygun Değil (1), Bana Çok Az Uygun (2), Bana Kısmen Uygun (3), Bana Oldukça Uygun (4), Bana Tamamen Uygun (5) şeklinde sınıflandırılmıştır. Her öğrencinin envanterin 8 bölümünden aldığı puanlar toplanmış ve zeka türlerindeki toplam puanlar ortaya çıkmıştır. Her bir zeka türü için en düşük puan 10 ve en yüksek puan ise 50’ olarak belirtilir Ölçeğin alt faktörleri için güvenirlik katsayıları 0.72 ile 0.89 arasında değişirken, ölçeğin tümü için 0.84 olarak hesaplanmıştır (Ermış vd., 2018). Çalışmamızdaki verilere ait ölçeğin alt faktörleri için güvenirlik katsayıları tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1 . Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Cronbach Alpha değerleri

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach’s Alpha
Sözel/Dilsel Zekâ	10	0,79
Mantıksal/Matematiksel Zekâ	10	0,85
Görsel/Uzamsal Zekâ	10	0,84
Müziksel/Ritmik Zekâ	10	0,89
Doğa Zekâsı	10	0,87
Kişilerarası Zekâ	10	0,87
Bedensel/Kinestik Zekâ	10	0,84
İçsel Zekâ	10	0,74

Çoklu zekâ ölçeği alt boyutlarının güvenirliklerini belirlemek için, Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve sonuçları Tablo 1’de verilmiştir. “Cronbach’s Alfa Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütü;

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirirdir” (Alpar, 2013).

Sonuç olarak çoklu zekâ ölçeği alt boyutlarının oldukça güvenilir olduğu saptanmıştır.

Süreç/Uygulama

Erzurum ilinde spor alanında hizmet veren bireylere yüz yüze uygulanmıştır. Çalışma gönüllük esas niteliğinde olup ölçekler uygulanmadan önce bireylere çalışma hakkında genel bilgi verilip katılımcının kendi isteğine bağlı olarak bilgilendirilmiş onam formu imzalatılıp anket uygulaması yapılmıştır. Bireylere anket içerisinde bulunan demografik bilgi formu, Çoklu Zekâ Envanteri Ölçeği sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

“Araştırmacılar istatistiksel analizler yapmadan önce, yapılacak analiz ile ilgili doğrusallık, durağanlık, homojenlik ve normallik gibi varsayımların karşılandığını gösteren istatistiksel bilgileri vermelidirler. Araştırmacıların daha sonra tercih ettikleri analiz tekniklerini doğrulamaları gerekir” (Tozoğlu & Dursun, 2020).

Araştırmada verilerin analiz edilebilmesi için ilk olarak tüm anketlerden elde edilen verilerin SPSS veri tabanına aktarılması sağlanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler yüz yüze anketlerle toplandığı için eksik ya da yanlış olan 11 veri değerlendirmeye alınmamıştır. Verilerin analizinde SPSS 26,00 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde öncelik olarak frekans, aritmetik ortalama, mod, medyan, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel analiz yapılmıştır. Daha sonra verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için mod, medyan ve ortalama ile çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Bu değerler Tablo 2’de verilmiştir. Çoklu Zekâ Ölçeğinin her bir alt boyutunun ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldığında, Tabachnik ile Fidell’in (2015) belirttiği sınırlar içerisinde (-1,5 ile +1,5) yer alan veri setinin normal bir dağılıma sahip olduğu gözlemlenmiştir.

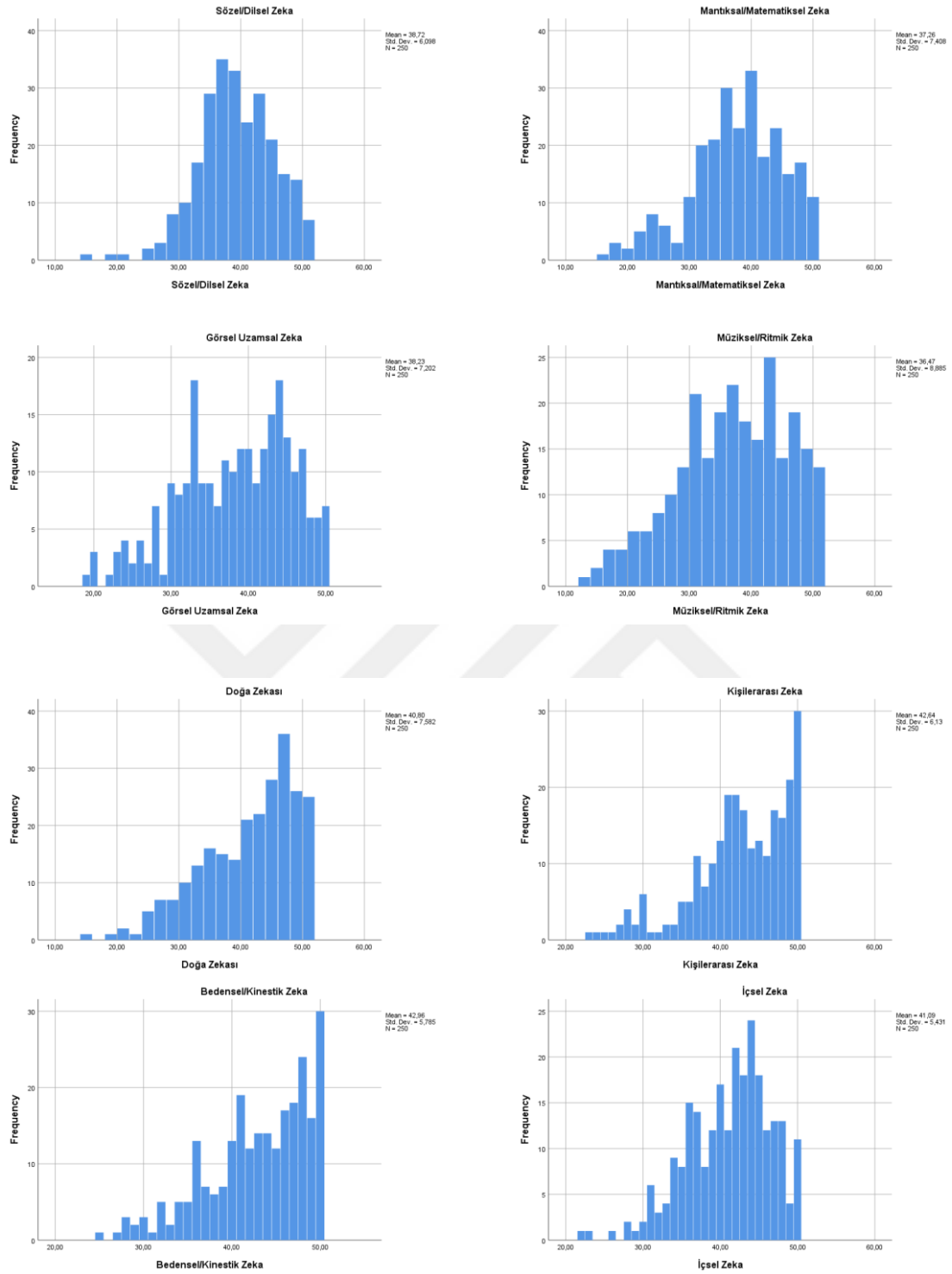
Tablo 2. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Normallik Dağılım Tablosu

	SDZ	MMZ	GUZ	MRZ	DZ	KZ	BDZ	İZ
N	250	250	250	250	250	250	250	250
Mean	38,72	37,26	38,23	36,47	40,80	42,64	42,95	41,09
Median	39,00	38,00	39,00	37,00	43,00	43,00	44,00	42,00
Mode	36,00	40,00	33,00	42,00	50,00	50,00	50,00	44,00
Std. Deviation	6,09	7,40	7,20	8,88	7,58	6,12	5,78	5,43
Skewness	-,447	-,496	-,448	-,430	-,827	-,927	-,770	-,612
Kurtosis	,632	-,057	-,500	-,516	,032	,506	-,073	,247

SDZ:Sözel/Dilsel Zekâ MMZ:Mantıksal/Matematiksel Zekâ GUZ Görsel/Uzamsal Zekâ

MRZ:Müziksel/Ritmik Zekâ DZ: Doğa Zekâsı KZ: Kişilerarası Zekâ BKZ: Bedensel/Kinestik Zekâ İZ: İçsel Zekâ

Şekil 1. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Normallik Dağılım Grafikleri

Normal dağılım gösteren verilerde parametrik testlerden biri olan iki farklı bağımsız değişkenlerde çoklu zekâ ölçeği alt boyutlarındaki farklılaşmayı belirlemek için “Bağımsız Örneklem T-testi” uygulandı. İki den fazla farklı değişkenlerde çoklu zekâ ölçeği alt boyutlarındaki farklılaşmayı belirlemek için “Tek Yönlü Varyans Analizi” testi yapıldı. Katılımcıların çoklu zeka ölçeği alt boyutları ile yaş ve spor yaşları arasındaki ilişkiyi, çoklu zeka ölçeği alt boyutlarının birbirleri ile olan ilişkilerini belirlemek için pearson korelasyon

testi yapıldı. Yapılan analizlerin sonuçları $p<,050$ anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Araştırmacı Rolü

Araştırmacı ölçek uygulamasından önce katılımcılara çalışma ile ilgili ön bilgi vererek, çalışmanın yüksek lisans tez çalışması olduğu ve katılımcıların bilgilerinin gizli tutulacağına sözlü ve yazılı bildirimde bulunarak verilerin toplanmasını ve sonrasında analiz işlemlerini gerçekleştirecektir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmaya sadece Erzurum ilinde bulunan spor alanında hizmet veren bireyler katılmıştır. Anketler bireylere uygulanmadan önce ön bilgilendirme yapıp bilgilendirme onam formu (Ek-5.) imzalatılacak ve önceden anket sorularının verilmemesi, ölçeğin aynı grupta, aynı şartlar altında ve aynı kişilere farklı zamanlarda uygulanması, bireylerin kopya çekmelerini önlemek için anketin homojen ortamlarda uygulanması, dikkatlerinin dağılmamasının ve anket sorularına odaklanmalarının sağlanması gibi önlemlerin alınmasına dikkat edilmiştir. Bu durum anket çalışmasının geçerliliğini ve güvenilirliğini olumlu yönde etkileyebilir.

Kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlikleri veri toplama teknikleri/araçları bölümünde bahsedilmiştir.Çalışma içerisinde birtakım aksaklıklardan kaynaklı sorunlar oluşabilir. Bunlara bağlı olarak anket uygulanacak kişilerin gün içerisindeki müsaitlik durumları, sağlık durumları ve bireyin psikolojik olarak hazır olma durumu gibi durumlarla karşılaşılabilir. Bu sorunların giderilmesinde; bireylerin müsait oldukları günlerde, sağlık yönünden iyi olduklarının ve psikolojik olarak kendilerini iyi hissettiklerinin tespit edilmesiyle ve bilinmesiyle anket uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde araştırma da elde edilen veriler doğrultusunda; demografik değişkenlere ait frekans, yüzde ve ortalamaları, değişkenler arasındaki farklılaşma ve ilişkiyi belirlemek için yapılan t testi, varyans analizi ve korelasyon analizi sonucu belirlenen tablolar ve yorumlar sunulmuştur.

Tablo 3. *Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı*

Cinsiyet	n	%
Erkek	161	64,4
Kadın	89	35,6
Toplam	250	100,0

Araştırmaya 161 erkek(%64,4) ve 89 kadın(%35,6) olmak üzere toplam 250 kişi katılmıştır.

Tablo 4. *Katılımcıların Eğitim Düzeyi Dağılımı*

Eğitim Düzeyi	n	%
Orta Öğretim	9	3,6
Lisans (üniversite)	186	74,4
Yüksek Lisans/Doktora	55	22,0
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan bireylerin eğitim düzeyleri incelendiğinde 186 kişinin(%74,4) lisans, 55 kişinin(%22,0) yüksek lisans/doktora ve 9 kişinin(%3,6) ise orta öğretim düzeyinde oldukları gözlenmektedir.

Tablo 5. *Katılımcıların Mezun Oldukları Alan Dağılımı*

Mezun Olduğu Alan	n	%
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	183	73,2
Antrenörlük	35	14,0
Spor Yöneticiliği	32	12,8
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan bireylerin mezun oldukları alanları incelendiğinde, 183 kişinin(%73,2) beden eğitimi ve spor öğretmenliği, 35 kişinin(%14,0) antrenörlük ve 32 kişinin de(%12,8) spor yöneticiliği bölümünden mezun oldukları gözlenmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Hizmet Vermekte Oldukları Spor Türü Dağılımı

Spor Türü	n	%
Takım sporu	140	56,0
Bireysel spor	110	44,0
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan bireylerden 140 kişinin(%56,0) takım sporlarında ve 110 kişinin(%44,0) ise bireysel sporlarda hizmet verdikleri gözlenmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Milli Sporcu Olma Durumları

Milli Sporcu	n	%
Evet	26	10,4
Hayır	224	89,6
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan bireylerden 26 kişinin(%10,4) milli sporcu oldukları 224 kişinin(%89,6) ise milli sporcu olmadıkları gözlenmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların Meslek Dağılımı

Meslek	n	%
Öğretmen	158	63,2
Akademisyen	17	6,8
Spor Yöneticisi	17	6,8
Spor Uzmanı	10	4,0
Antrenör	48	19,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan bireylerden çoğunluğunun 158 kişinin(%63,2) öğretmen olarak görev yapmakta oldukları gözlenmektedir. 17kişinin(%6,8) akademisyen, 17 kişinin(%6,8) spor yöneticisi, 10 kişinin (%4,0) spor uzmanı ve 48 kişinin de(%19,2) antrenör olduğu gözlenmektedir.

Tablo 9. Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşları Ortalamaları

	Yaş	Spor Yaşı
N	250	250
Mean	35,60	18,91
Median	35,00	18,00
Mode	40,00	20,00
Std. Deviation	7,46	8,63
Minimum	20,00	1,00
Maximum	61,00	46,00

Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalamalarının $35,60 \pm 7,46$ ve spor yaşları ortalamaların da $18,91 \pm 8,63$ olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Cinsiyet)

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	T testi	
					t	p
Sözel/Dilsel Zekâ	Erkek	161	38,20	6,07	-1,819	,070
	Kadın	89	39,66	6,06		
Mantıksal/Matematiksel Zekâ	Erkek	161	37,09	7,85	-,460	,646
	Kadın	89	37,55	6,55		
Görsel/Uzamsal Zekâ	Erkek	161	37,26	7,60	-3,083	,002
	Kadın	89	39,97	6,06		
Müziksel/Ritmik Zekâ	Erkek	161	35,95	9,27	-1,235	,218
	Kadın	89	37,40	8,09		
Doğa Zekâsı	Erkek	161	41,00	7,53	,566	,572
	Kadın	89	40,43	7,69		
Kişilerarası Zekâ	Erkek	161	42,70	6,14	,214	,831
	Kadın	89	42,52	6,14		
Bedensel/Kinestik Zekâ	Erkek	161	43,01	5,58	,207	,836
	Kadın	89	42,85	6,15		
İçsel Zekâ	Erkek	161	40,83	5,40	,993	,322
	Kadın	89	41,55	5,47		

Katılımcıların çoklu zekâ ölçeği envanteri alt boyutlarından almış oldukları puanlarını cinsiyete göre karşılaştırmak amacıyla yapılan “Independent Samples t” testinde $p < ,050$ düzeyinde, cinsiyetler arasında görsel/uzamsal zekâ alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($p = ,002 < ,050$). Görsel/uzamsal zekâ alt boyutunda kadın katılımcıların zekâ düzeyinin erkek katılımcılardan yüksek olduğu sonucu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlar da ise cinsiyetler arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 11. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Eğitim Düzeyi)

Alt Boyutlar	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}$	ss	Anova		
					f	p	fark
Sözel/ Dilsel Zekâ	Orta Öğretim ¹	9	38,00	4,27	,068	,935	
	Lisans (üniversite) ²	186	38,73	6,23			
	Yüksek Lisans/Doktora ³	55	38,80	5,96			
	Toplam	250	38,72	6,09			
Mantıksal/ Matematiksel Zekâ	Orta Öğretim ¹	9	36,33	4,66	,197	,821	
	Lisans (üniversite) ²	186	37,42	7,32			
	Yüksek Lisans/Doktora ³	55	36,85	8,09			
	Toplam	250	37,26	7,40			
Görsel Uzamsal Zekâ	Orta Öğretim ¹	9	38,88	6,45	,208	,812	
	Lisans (üniversite) ²	186	38,35	7,03			
	Yüksek Lisans/Doktora ³	55	37,70	7,95			
	Toplam	250	38,23	7,20			
Müziksel/ Ritmik Zekâ	Orta Öğretim ¹	9	37,44	6,54	,180	,835	
	Lisans (üniversite) ²	186	36,59	8,77			
	Yüksek Lisans/Doktora ³	55	35,90	9,65			
	Toplam	250	36,47	8,88			
Doğa Zekâsı	Orta Öğretim ¹	9	40,33	5,76	1,848	,160	
	Lisans (üniversite) ²	186	41,32	7,20			
	Yüksek Lisans/Doktora ³	55	39,10	8,86			
	Toplam	250	40,80	7,58			
Kişilerarası Zekâ	Orta Öğretim ¹	9	41,66	4,18	,718	,489	
	Lisans (üniversite) ²	186	42,44	6,52			
	Yüksek Lisans/Doktora ³	55	43,47	4,89			
	Toplam	250	42,64	6,12			
Bedensel/ Kinestik Zekâ	Orta Öğretim ¹	9	41,88	4,85	,944	,391	
	Lisans (üniversite) ²	186	42,74	5,90			
	Yüksek Lisans/Doktora ³	55	43,85	5,47			
	Toplam	250	42,95	5,78			
İçsel Zekâ	Orta Öğretim ¹	9	37,88	5,68	3,859	,044	1<3
	Lisans (üniversite) ²	186	40,81	5,59			
	Yüksek Lisans/Doktora ³	55	42,54	4,45			
	Toplam	250	41,09	5,43			

Katılımcıların çoklu zekâ ölçeği envanteri alt boyutlarından almış oldukları puanlarını eğitim düzeylerine göre karşılaştırmak amacıyla yapılan “Tek Yönlü ANOVA” testinde, $p<,050$ düzeyinde, eğitim düzeyleri arasında içsel zekâ alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=,044<,050$). Farklılığı incelemek için yapılan post-hoc Tukey testinde, eğitim düzeyi orta öğretim olan katılımcıların içsel zekâ düzeylerinin eğitim düzeyi yüksek

lisans/doktora olan katılımcılardan düşük olduğu sonucu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlar da ise katılımcıların eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 12. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Mezun Oldukları Alan)

Alt Boyutlar	Mezun Oldukları Alan	n	$\bar{x}$	ss	Anova	
					f	p
Sözel/ Dilsel Zekâ	Beden Eğitimi ve Spor	183	38,90	5,93	,508	,603
	Antrenörlük	35	37,77	7,31		
	Spor Yöneticiliği	32	38,71	5,62		
	Toplam	250	38,72	6,09		
Mantıksal/ Matematiksel Zekâ	Beden Eğitimi ve Spor	183	37,43	7,52	1,120	,328
	Antrenörlük	35	35,60	7,52		
	Spor Yöneticiliği	32	38,06	6,48		
	Toplam	250	37,26	7,40		
Görsel Uzamsal Zekâ	Beden Eğitimi ve Spor	183	37,71	7,22	1,812	,166
	Antrenörlük	35	39,77	7,42		
	Spor Yöneticiliği	32	39,53	6,61		
	Toplam	250	38,23	7,20		
Müziksel/ Ritmik Zekâ	Beden Eğitimi ve Spor	183	35,65	9,05	2,967	,053
	Antrenörlük	35	38,71	8,66		
	Spor Yöneticiliği	32	38,71	7,43		
	Toplam	250	36,47	8,88		
Doğa Zekâsı	Beden Eğitimi ve Spor	183	40,62	7,45	1,812	,397
	Antrenörlük	35	42,37	7,85		
	Spor Yöneticiliği	32	40,12	8,00		
	Toplam	250	40,80	7,58		
Kişilerarası Zekâ	Beden Eğitimi ve Spor	183	42,81	6,05	,358	,700
	Antrenörlük	35	42,45	6,76		
	Spor Yöneticiliği	32	41,84	5,93		
	Toplam	250	42,64	6,12		
Bedensel/ Kinestik Zekâ	Beden Eğitimi ve Spor	183	43,20	5,79	,724	,486
	Antrenörlük	35	42,00	6,05		
	Spor Yöneticiliği	32	42,56	5,44		
	Toplam	250	42,95	5,78		
İçsel Zekâ	Beden Eğitimi ve Spor	183	41,08	5,45	,086	,918
	Antrenörlük	35	40,85	5,80		
	Spor Yöneticiliği	32	41,40	5,04		
	Toplam	250	41,09	5,43		

Katılımcıların çoklu zekâ ölçeği envanteri alt boyutlarından almış oldukları puanlarını

mezun oldukları alan değişkenine göre karşılaştırmak amacıyla yapılan “Tek Yönlü ANOVA” testinde, $p<,050$ düzeyinde, tüm alt boyutlarda mezun oldukları alan değişkenleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 13. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Spor Türü)

Alt Boyutlar	Spor Türü	n	$\bar{x}$	ss	T testi	
					t	p
Sözel/ Dilsel Zekâ	Takım sporu	140	38,00	5,83	-2,133	,034
	Bireysel spor	110	39,64	6,32		
Mantıksal/ Matematiksel Zekâ	Takım sporu	140	37,45	7,51	,457	,648
	Bireysel spor	110	37,01	7,29		
Görsel/ Uzamsal Zekâ	Takım sporu	140	37,97	6,96	-,627	,531
	Bireysel spor	110	38,55	7,51		
Müziksel/ Ritmik Zekâ	Takım sporu	140	35,97	8,78	-,991	,323
	Bireysel spor	110	37,10	9,01		
Doğa Zekâsı	Takım sporu	140	40,41	7,62	-,917	,360
	Bireysel spor	110	41,30	7,53		
Kişilerarası Zekâ	Takım sporu	140	42,65	5,80	,029	,977
	Bireysel spor	110	42,62	6,54		
Bedensel/ Kinestik Zekâ	Takım sporu	140	42,66	5,79	-,899	,369
	Bireysel spor	110	43,32	5,77		
İçsel Zekâ	Takım sporu	140	40,84	5,17	-,818	,414
	Bireysel spor	110	41,40	5,74		

Katılımcıların çoklu zekâ ölçeği envanteri alt boyutlarından almış oldukları puanlarını hizmet vermekte oldukları spor türüne göre karşılaştırmak amacıyla yapılan “Independent Samples t” testinde $p<,050$ düzeyinde, hizmet vermekte oldukları spor türleri arasında sözel/dilsel zekâ alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=,034<,050$). Sözel/dilsel zekâ alt boyutunda takım sporlarında hizmet veren katılımcıların zekâ düzeyinin bireysel sporlarda hizmet veren katılımcılardan düşük olduğu sonucu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlar da ise hizmet vermekte oldukları spor türleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 14. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Milli Sporcu Olma Durumu)

Alt Boyutlar	Milli Sporcu	n	$\bar{x}$	ss	T testi	
					t	p
Sözel/ Dilsel Zekâ	Evet	26	38,69	5,40	-,028	,978
	Hayır	224	38,72	6,18		
Mantıksal/ Matematiksel Zekâ	Evet	26	37,00	7,70	-,189	,850
	Hayır	224	37,29	7,39		
Görsel/ Uzamsal Zekâ	Evet	26	38,03	8,66	-,144	,885
	Hayır	224	38,25	7,03		
Müziksel/ Ritmik Zekâ	Evet	26	36,46	8,16	-,006	,995
	Hayır	224	36,47	8,98		
Doğa Zekâsı	Evet	26	41,57	6,98	,548	,584
	Hayır	224	40,71	7,65		
Kişilerarası Zekâ	Evet	26	40,88	6,30	-1,547	,123
	Hayır	224	42,84	6,09		
Bedensel/ Kinestik Zekâ	Evet	26	42,11	6,11	-,782	,435
	Hayır	224	43,05	5,75		
İşsel Zekâ	Evet	26	41,96	4,06	1,103	,277
	Hayır	224	40,99	5,56		

Katılımcıların çoklu zekâ ölçeği envanteri alt boyutlarından almış oldukları puanlarını milli sporcu olma durumumlarına göre karşılaştırmak amacıyla yapılan “Independent Samples t” testinde $p < ,050$ düzeyinde, milli sporcu olanlar ve olmayanlar arasında tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 15. Çoklu Zekâ Ölçeği Alt Boyut Düzeylerinin Karşılaştırılması (Meslek)

Alt Boyutlar	Meslek	n	$\bar{x}$	ss	Anova		
					f	p	fark
Sözel/ Dilsel Zekâ	Öğretmen ¹	158	38,85	5,94	1,321	,263	
	Akademisyen ²	17	38,11	5,51			
	Spor Yöneticisi ³	17	35,76	7,60			
	Spor Uzmanı ⁴	10	38,50	9,54			
	Antrenör ⁵	48	39,60	5,23			
	Toplam	250	38,72	6,09			
Mantıksal/ Matematiksel Zekâ	Öğretmen ¹	158	37,67	7,53	,894	,468	
	Akademisyen ²	17	34,82	7,29			
	Spor Yöneticisi ³	17	37,88	7,33			
	Spor Uzmanı ⁴	10	34,80	9,95			
	Antrenör ⁵	48	37,06	6,43			
	Toplam	250	37,26	7,40			

Tablo 15. (Devamı)

Görsel/ Uzamsal Zekâ	Öğretmen ¹	158	38,32	7,08	2,339	,043	2<5
	Akademisyen ²	17	34,35	8,62			
	Spor Yöneticisi ³	17	36,23	7,18			
	Spor Uzmanı ⁴	10	38,20	7,99			
	Antrenör ⁵	48	40,00	6,45			
	Toplam	250	38,23	7,20			
Müziksel/ Ritmik Zekâ	Öğretmen ¹	158	35,93	9,16	1,781	,133	
	Akademisyen ²	17	33,52	9,80			
	Spor Yöneticisi ³	17	36,05	8,08			
	Spor Uzmanı ⁴	10	40,00	6,78			
	Antrenör ⁵	48	38,68	7,89			
	Toplam	250	36,47	8,88			
Doğa Zekâsı	Öğretmen ¹	158	41,04	7,22	2,860	,024	3<5
	Akademisyen ²	17	38,58	9,30			
	Spor Yöneticisi ³	17	36,41	9,46			
	Spor Uzmanı ⁴	10	38,90	8,10			
	Antrenör ⁵	48	42,75	6,65			
	Toplam	250	40,80	7,58			
Kişilerarası Zekâ	Öğretmen ¹	158	42,86	6,04	1,247	,292	
	Akademisyen ²	17	43,05	6,82			
	Spor Yöneticisi ³	17	41,05	6,46			
	Spor Uzmanı ⁴	10	39,10	8,15			
	Antrenör ⁵	48	43,04	5,48			
	Toplam	250	42,64	6,12			
Bedensel/ Kinestik Zekâ	Öğretmen ¹	158	43,15	5,99	1,386	,239	
	Akademisyen ²	17	42,94	6,83			
	Spor Yöneticisi ³	17	39,88	4,83			
	Spor Uzmanı ⁴	10	42,40	5,01			
	Antrenör ⁵	48	43,50	4,98			
	Toplam	250	42,95	5,78			
İçsel Zekâ	Öğretmen ¹	158	41,20	5,35	,532	,712	
	Akademisyen ²	17	41,88	5,56			
	Spor Yöneticisi ³	17	40,05	5,66			
	Spor Uzmanı ⁴	10	39,30	7,93			
	Antrenör ⁵	48	41,16	5,05			
	Toplam	250	41,09	5,43			

Katılımcıların çoklu zekâ ölçeği envanteri alt boyutlarından almış oldukları puanlarını hizmet vermekte oldukları meslek türüne göre karşılaştırmak amacıyla yapılan “Tek Yönlü ANOVA” testinde, $p<,050$ düzeyinde, eğitim düzeyleri arasında görsel/uzamsal zeka ve doğa zekası alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=,043<,050$ - $p=,024<,050$). Farklılığı incelemek için yapılan post-hoc Tukey testinde, antrenörlerin görsel/uzamsal zekâ alt

boyutunda akademisyenlerden, doğa zekâsı alt boyutunda da spor yöneticilerinden puan ortalamalarının yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Tablo 16. Katılımcıların Yaş ve Spor Yaşı ile Çoklu Zeka Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Korelasyon Tablosu

		SDZ	MMZ	GUZ	MRZ	DZ	KZ	BKZ	İZ
Yaş	r	-,007	-,046	-,043	-,153*	,092	,096	,101	,020
	p	,909	,468	,494	,015	,147	,130	,113	,753
Spor Yaşı	r	,077	,057	,061	,039	,130*	,102	,164**	,045
	p	,226	,373	,335	,536	,040	,106	,009	,478

SDZ:Sözel/Dilsel Zekâ **MMZ:**Mantıksal/Matematiksel Zekâ **GUZ** Görsel/Uzamsal Zekâ

MRZ:Müziksel/Ritmik Zekâ **DZ:** Doğa Zekâsı **KZ:** Kişilerarası Zekâ **BKZ:** Bedensel/Kinestik Zekâ **İZ:** İçsel Zekâ

Tablo 16 incelendiğinde, katılımcıların yaşları ile çoklu zekâ ölçeği müziksel/ritmik zekâ alt boyutu arasında $p<0,05$ düzeyinde negatif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Diğer alt boyutlarda ise yaş ile arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmemiştir.

Katılımcıların spor yaşları ile çoklu zekâ ölçeği, doğa zekâsı ve bedensel/kinestik zekâ alt boyutları arasında $p<0,05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Diğer alt boyutlarda ise spor yaşı ile arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmemiştir.

Tablo 17. Katılımcıların Çoklu Zekâ Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Tablosu

		MMZ	GUZ	MRZ	DZ	KZ	BKZ	İZ
SDZ	r	,390**	,540**	,317**	,392**	,465**	,376**	,425**
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
MMZ	r		,461**	,288**	,280**	,284**	,363**	,307**
	p		,000	,000	,000	,000	,000	,000
GUZ	r			,423**	,535**	,419**	,464**	,360**
	p			,000	,000	,000	,000	,000
MRZ	r				,222**	,273**	,288**	,284**
	p				,000	,000	,000	,000
DZ	r					,359**	,419**	,371**
	p					,000	,000	,000
KZ	r						,662**	,511**
	p						,000	,000
BKZ	r							,421**
	p							,000

SDZ:Sözel/Dilsel Zekâ **MMZ:**Mantıksal/Matematiksel Zekâ **GUZ** Görsel/Uzamsal Zekâ

MRZ:Müziksel/Ritmik Zekâ **DZ:** Doğa Zekâsı **KZ:** Kişilerarası Zekâ **BKZ:** Bedensel/Kinestik Zekâ **İZ:** İçsel Zekâ

Tablo 17 incelendiğinde, katılımcıların çoklu zekâ ölçeği alt boyutlarının birbirleri arasında $p<0,05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Alt boyutların birinde olan zekâ artışı diğer alt boyutlarda da artışa neden olmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada spor alanında hizmet veren bireylerin çoklu zeka düzeyleri demografik özellikler ve bir çok değişkene bakarak bir sonuç elde etmeye çalışılmıştır. Araştırmamızda bireylerin yaş ortalamaları $35,60 \pm 7,46$ bulunmuştur. Çalışmaya katılan bireylerin çoklu zeka envanteri cinsiyete göre karşılaştırıldığında cinsiyetler arasında görsel/uzamsal zekâ alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Görsel/uzamsal zekâ alt boyutunda kadın katılımcıların zekâ düzeyinin erkek katılımcılardan yüksek olduğu sonucu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda kadınların oksipital lob işlevi ve etkisi daha fazladır denilebilir. Bu da kadınlarda görsel zekanın fazla olmasına etki edebilmektedir. Polat (2016)'da spor bilimleri alanında özel yetenek sınavına giren adaylar üzerinde yapmış olduğu çalışmada, kadınların çoklu zeka envanterinden olan doğa zekâsının erkeklere istinaden daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Şentürk ve Yazıcı'nın (2020) sporcuların çoklu zekâ envanterinin bir çok değişken açısından incelenmesi isimli çalışmalarında, cinsiyetler arasında çoklu zekâ alt boyutlarından görsel zekâ ve müziksel zekâ alt boyutlarında erkeklerin lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Şahinler (2021)'de tenis oynayan sporcuların demografik özellikler açısından zeka türlerinin incelenmesi isimli çalışmasında cinsiyete göre zekâ düzeylerinde anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Eğitim düzeyi yönünden bakıldığında eğitim düzeyi orta öğretim olan katılımcıların içsel zekâ düzeylerinin eğitim düzeyi yüksek lisans/doktora olan katılımcılardan düşük olduğu sonucu tespit edilmiştir. Eğitimin içsel bir şekilde beyne olan faydaları oldukça belirgin ve bilimsel olarak desteklenmiştir.

Katılımcıların çoklu zekâ ölçeği envanteri alt boyutları hizmet vermekte oldukları spor türüne göre incelendiğinde hizmet vermekte oldukları spor türleri arasında sözel/dilsel zekâ alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Sözel/dilsel zekâ alt boyutunda takım sporlarında hizmet veren katılımcıların zekâ düzeyinin bireysel sporlarda hizmet veren katılımcılardan düşük olduğu sonucu tespit edilmiştir. Bireysel sporlarda bire bir ilgilenme daha fazla olduğu için sözel-dilsel zekada pozitif yönlü ve anlamlı farklılık olabilir. Diğer alt boyutlarda ise hizmet vermekte oldukları spor türleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ermiş (2012)'in araştırmasına göre bireysel sporla ilgilenen kız öğrencilerin görsel ve müziksel zekâ düzeyleri erkeklere göre fazladır. Güllü ve Tekin (2009), bireysel ve takım sporlarında

cinsiyetler arasında ki zekâ tiplerinin değişkenliklerine bakmıştır. Kız öğrencilerdense erkek öğrencilerin matematiksel-mantıksal zekâları ve bedensel-kinestetik zekâları yüksektir. Ekici (2011), yaptığı çalışmasında, kadınların bedensel hareketlere uyum sağladığı ve görsel zekânın da bedensel hareketlerle bağlantılı olduğu sonucuna varmıştır. Tekin (2009) in ferdi ve takım sporlarında erkek ve kız sporcuların farklı zekâ tiplerindeki seviyelerinin karşılaştırılması isimli çalışmasında spor türü değişkenine göre; aktif olarak spor yapan öğrencilerin bedensel kinestetik zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Antrenörlerin görsel/uzamsal zekâ alt boyutunda akademisyenlerden, doğa zekâsı alt boyutunda da spor yöneticilerinden puan ortalamalarının yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Katılımcıların spor yapma süreleri ile çoklu zeka, doğal zeka ve fiziksel/kinetik zeka alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Buna karşın yaş arttıkça müziksel ritmik zekada negatif yönde ilişki vardır. Altınmakas (2011) profesyonel basketbol oyuncularını ile yapmış olduğu araştırmada, spor yaşı arttıkça bedensel zekâda artış olmaktadır. Bu sonuç araştırmamızla paralellik göstermektedir. Polat (2016)'ın araştırmasında BESYO Özel Yetenek Sınavı'na katılan bireylere çoklu zekâ envanteri uygulamıştır. Polat'ın araştırmasındaki çoklu zeka seviyeleri ile yaş arasındaki büyük farklar, doğal zeka ve fiziksellik alanlarında benzerlikler olduğunu gösteriyor. Altınok (2008), beden eğitimi öğrencilerinin çoklu zeka alanlarını farklı değişkenlere göre incelediğinde çoklu zeka düzeylerinin yaşa göre farklılık göstermediği sonucuna varmıştır. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermemektedir.

Katılımcıların mezun oldukları alan, milli sporcu olanlar ve olmayanlar arasında çoklu zeka ölçeği envanterinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bavlı ve Kahraman'ın (2014) üniversite de farklı branşlara uyuladıkları çalışmada, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sosyal ve bedensel zeka alanlarının diğer bölümlerdeki öğrencilere göre daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Altınok'un (2008) araştırmasında da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda eğitim alan öğrencilerin çoklu zeka envanterine bakıldığında, kişisel zeka ve sosyal zeka seviyelerinin fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Kul ve ark.'da (2014) fiziksel/kinestetik zeka puanlarının sporda yetenek sınavlarını geçen adayların, geçmeyen adaylardan daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Katılımcıların çoklu zekâ ölçeği alt boyutlarının birbirleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Şentürk ve Yazıcı'nın (2020) sporcuların çoklu zekâ envanterine bakıldığında, alt boyutların birinde olan zekâ artışı diğer alt boyutlarda da artışa sebep olmuştur. Çoklu zekâ alt boyutları arasındaki ilişki, tüm alt

boyutlar arasında pozitif ve anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Zeka ve spor birbiri ile bağlantılıdır. Sporcular her ne kadar çok iyi bir antrenman yapsa da zekasını iyi kullanamadığı sürece tam başarı elde edemez. Antrenrmanlarda zeka ve fiziksel aktiviteyi bir bütün olarak düşünerek çalışmalarımızı yapmalıyız. Bir sporcu zekasını kullanarak rakibinin yapacağı hamleleri önceden farkedip ona göre tepki gösterebilmelidir. Sadece fiziksel güç tek başına yeterli değildir.

Öneriler

1. Örneklem grubu genişletilerek daha fazla benzer çalışmalar uygulanabilir.
2. Yapılan çalışma ülkemizin diğer illerinde spor alanında görev yapmakta olan bireylere uygulanarak genel bir çıkarım elde edilebilir.
3. Meslek grupları değiştirilerek benzer çalışmalar yapılabilir.
4. Spor alanında çalışan bireylerin diğer meslek grupları ile karşılaştırması yapılabilir.
5. Ölçek alt yaş gruplarına uygulanabilir. Bu sayede zeka düzeyleri belirlenerek kendilerini erkenden geliştirmeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkada, C., & Ergen, E., (1990). *Bilim ve spor*, Ankara: Büro-tek ofset Mabaacılık.
- Akın, Y. (2021). *Elit sporcuların çoklu zekâ düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Tez No.681858) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi-Denizli]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alpar, R. (2013). *Uygulamalı çok değişkenli istatistik yöntemler* (4. Baskı). Ankara: Detay.
- Alparslan, T., Kılıçgil, E., & Başpınar, E. (2003). Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı karargahında görev yapan askeri personelin boş zaman değerlendirmelerinde sporun yeri. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 99-106.
- Altınmakas, O. (2011). *Elit basketbol oyuncularının oynadıkları mevkilere göre çoklu zekâ dağılımlarının incelenmesi*. (Tez No. 290647) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Altınok, E. (2008). *Beden eğitimi öğrencilerinin bazı değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi , Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Altıntaş, A., Çetinkalp Z., & Aşçı, H. F. (2012). Antrenör- sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 119-128.
- Amman, T., İkizler, H. C., & Karagözoğlu, C. (2000). *Sporda sosyal bilimler*. Ankara: Alfa
- Armstrong. T. (1994). *Multiple intelligences in the classroom*. Usa: ASCD Publishing.
- Argan, M., & Katırcı, H. (2015). *Spor pazarlaması*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Avşar, P., & Temel, C. (2008). *İlköğretim beden eğitimi 1-8. sınıflar öğretmen kitabı*. Ankara: MEB Devlet Kitapları..
- Balcıoğlu, B., Özbek. A., Sungur. N., Sivrikaya. K., & Tekin, A. (2005). Beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin değer sistemleri ve sorun çözmedeki yeterliliklerinin incelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7, (1), 91-99.
- Başbay, A. (2000). *Çoklu zekâ kuramına göre eğitim programları ve sınıf içi etkinliklerin incelenmesi*. (Tez No. 97373) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bilge, M., Müniroğlu, S., & Gündüz, N. (2000). Türk bayan hentbol milli takımı oyuncularının somatotip profilleri ve yabancı ülke sporcuları ile karşılaştırılması, *Spor Araştırmaları Dergisi*, cilt: 4, sayı:1.
- Bozdağ, B., & Sarı, H. G. (2021). Lise öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ve sporda yaşam becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 130-144.
- Bümen, N. T. (2002). *Okulda çoklu zeka kuramı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem.
- Checkley, K. (1997). The first seven...the eight, *Educational Leadership*. 55(1), 8-13.
- Chen, J. Q., Moran, S., & Gardner, H. (2009). *Multiple intelligences around the world*. John Wiley & Sons.

- Cüceloğlu, D., (2013). *İnsan ve davranışı*. (7. Baskı). İstanbul: Remzi.
- Çakıcı , Y. (2008). *Fen ve teknoloji eğitiminde çoklu zekâ*. Taşkın, Ö. (Editör). Fen ve Teknoloji Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar, Ankara: Pegem Akademi.
- Çakıroğlu, E., & Işıksal, M. (2009). İlköğretim öğretmen adaylarının matematiğe yönelik tutum ve özyeterlik algıları. *Eğitim ve Bilim*, 34(151), 132-139.
- Çalık, B., & Birgili, B. (2013). Multiple intelligence theory for gifted education: Criticisms and implications. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 1(2), 1-12.
- Demirel, Ö. (1999). *Plandan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Demirel, Ö. (2002). *Eğitimde program geliştirme* (4. baskı.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Doğanay, A., & Tok, Ş. (2014). *Öğretimde çağdaş yaklaşımlar*. (9. Bs.), (Ed.) A. Doğanay, s. 239-297. Ankara: Pegem Akademi.
- Düzgün, M., & Akkoç, O. (2021). Spor ve çoklu zekâ kuramı. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(4), 501-518.
- Ekici, S., (2011). Multiple intelligence levels of physical education and sports school students, *Educational Research and Review*, 6(21); 1018–1026
- Endo, Y., Zhang, Y., Olumi, S., Karvar, M., Argawal, S., Neppl, R. L., & Sinha, I. (2021). Exercise-induced gene expression changes in skeletal muscle of old mice. *Genomics*, 113(5), 2965-2976
- Erkal, M. (1978). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Kutsun Yayınevi.
- Ermış, E. (2012). *Aktif spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre çoklu zekâlarının karşılaştırılması*. (Tez No. 326561) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Samsun]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ermış, E., Ermış, A., & İmamoğlu, O. (2018). Erişkinlik aşamasında öğrencilerde spor ve çoklu zeka ilişkisi. *Electronic Turkish Studies*, 13(18).
- Ersoy, G., Büyükkaragöz, A. (2012). *Sporcu beslenmesi*. (1 Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Gardner, H. (2010). Çoklu zeka kuramı – yaratıcılık – gelecek için beş akıl. 1. *Uluslararası Yaşayan Kuramcılar Konferansı* Howard Gardner (23-24 Mayıs 2009) (Çev. Hasibe Kale). Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Goleman, D. P. (2000). *İş başında duygusal zekâ*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- GSGM, (2019). Antrenör Eğitimi Yönetmeliği. (www.gsb.gov.tr) Erişim Tarihi. 28.06.2023.
- Güllü, M., & Tekin, M., (2009). Spor lisesi öğrencileri ile genel lise öğrencilerinin çoklu zekâ alanlarının karşılaştırılması. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3(3).
- Hacıoğlu N., Ayhan, G. & Yakup, D. (2009), Boş zaman ve rekreasyon yönetimi. (2 Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Heper, E., Sertkaya, Ö. G. Ö., Koca, C., Ertan, H., Kale, M., Terekli, S., & Demirhan, G. (2012). *Spor bilimlerine giriş*. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayını, 1.
- <https://www.elektrikport.com/makale-detay/spor-biyomekanigi-nedir/21094#ad-image-0> (Erişim Tarihi: 24.06.2023).

- Kahraman, D. İ., & Bavlı, Ö. (2014). Üniversitenin farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerin çoklu zeka alanlarının incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 3(3): 65-71.
- Kaplan, Y., & Akkaya, C. (2014). Spor kültürü ve Türkiye’de spor. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(2), 114-119.
- Karaküçük, S. (2016), *Rekreasyon bilimi*, Ankara: Gazi Kitapevi.
- Karasar, N. (2017a). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. (32. Baskı), Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2020b). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaufman, J. C., Kaufman, S. B., & Plucker, J. A. (2013). *Contemporary theories of intelligence*. In D. Reisberg (Ed.), *The Oxford handbook of cognitive psychology* (pp. 811–822). Oxford University Press.
- Korucu-Aytan, G. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşmelerinde sporun etkileri*. (Tez No. 278090) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kul, M., Bozkuş, T., Erol, Z., & Elçi, G. (2014). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu sınavlarında kayıt yaptırmaya hak kazanan adaylar ile hak kazanamayan adayların çoklu zekâ alanların karşılaştırılması üzerine bir araştırma. *International Journal of Science Culture and Sport*. special issue 1.
- Legg, S., & Hutter, M. (2007). A collection of definitions of intelligence. *Frontiers In Artificial Intelligence And Applications*, 7(157), 17-24.
- Malhotra, N. K. (2006). *Questionnaire design and scale development*. The handbook of marketing research: Uses, misuses, and future advances, 83-94.
- Martinek, T. J., & Hellison, D. R. (1997). Fostering resiliency in underserved youth through physical activity. *Quest*, 49(1), 34-49.
- Mcmillan, H. J., & Schumacher, S. (2010). *Research in education*. Boston, USA: Pearson Education.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2013). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (Ortaokul 5-8. Sınıflar)*. Ankara
- Molisso, V., & Masullo, M. (2018). The benefits of sport in Specific Learning Disorders. *Italian. Journal of Health Education*. 2 (2).
- Oğuzhan, Ç., & Kangalgil, M. (2020) Spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin çoklu zekâ alanlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (İç Anadolu Bölgesi örneği). *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(2), 49-57.
- Orkunoğlu, O. (1985). *Voleybol antrenörünün el kitabı*, B.T.G.M., Voleybol Federasyonu Yayını, Ankara.
- Ömeroğlu, E., & Kandır, A. (2005). *Bilişsel gelişim*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Özdemir, G. (2010). Spor dallarına göre beslenme. *SPORMETRE*; 8(1):1-6.
- Özden, Y. (2008). *Öğrenme ve öğretme*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Polat, D. (2016). *Spor bilimleri alanında özel yetenek sınavına giren adayların çoklu zekâ alanlarının incelenmesi*. (Tez No.520320) [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi-Gaziantep]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Rogers, L. Q., Carter, S. J., Williams, G., & Courneya, K. S. (2018). *Pshysical activity*. Handbook Of Cancer Survivorship, 287-307.

- Saban, A. (2005). *Çoklu zekâ teorisi ve eğitim*. (5. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Saracaloğlu, A., Seda, M., Altıparmak, E., & Kaya., H. (1995). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının program ve öğretime ilişkin sorunları. *Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Dergisi*. 1(1).
- Seber, G. (2001). *Çoklu zekâ alanlarında kendini değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi*. (Tez No.100073) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Suna, G., & Alp, M. (2021). *Antrenman bilgisi*. (iç:Beden Eğitimi ve Spor Bilimi),: Efe Akademi Yayınevi: Ankara.
- Şahin, M. (2005). Spor eğitimi sürecinde etik değer sorunu, *Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu*, 8-9 Nisan, Manisa.
- Selçuk, Z., Kayılı, H., & Okut, L. (2003). *Çoklu Zekâ Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayın.
- Şahinler, Y., & Ersoy A. (2019). Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(2), 168-177
- Şahinler, Y. (2021). Tenis sporcularının demografik değişkenler açısından zeka türlerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 76-92.
- Souza, A. L., Shimada S. D. & Koontz, A. (2002). Ground reaction forces during the power clean. *J. Strength Cond. Res*. 16(3), 423-427.
- Şentürk, B., & Yazıcı, A. G. (2020). Sporcuların çoklu zeka düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi: Ordu ili örneği. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(1), 36-48.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı* (Çev: Baloğlu, M.), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Tamer, K., & Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Ada Matbaacılık.
- Tanrıverdi, H. (2012). Spor ahlaki ve şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 5(8), 1071-1093.
- Tekışık, H. H., (2005). Öğretmenlik mesleğinin durumu ve öğretmen yetiştirme sorunu. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 318, 1-6.
- Tekin, M. (2009). Ferdi ve takım sporlarında erkek ve kız sporcuların farklı zekâ tiplerindeki seviyelerinin karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(4).
- Torkildsen, G. (2005). *Recreation and leisure management*. 5th Ed. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group
- Tozoğlu, E., & Dursun, M. (2020). *Spor bilimlerinde bilimsel araştırma süreci*, Editör; Gökmen, Ö. Spor & Bilim, İstanbul: Efe Akademi Yayınevi. S.7-23.
- Tüber. (2016). *Türkiye beslenme rehberi*. T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1031, Ankara.
- Vural, B. (2003). *Öğrenci merkezli eğitim ve çoklu zekâ*. 1. Baskı, İstanbul: Hayat Yayınları.
- Yamaner, F. (2001). *Beden eğitimi ve sporda temel ilkeler*. Bursa: Ekin Kitapevi
- Yanik, M. (2018). Attitudes of university students towards sport. *Journal of Education and Training Studies*, 6(5), 111-117.
- Yavuz, K. E. (2001). *Çoklu zekâ teorisi*, Ankara: Özel Ceceli Okulları Yayınları.

- Yazıcı, A. G., Özdemir, K., Bedir, D., & Öztürk, M. E. (2018). Sürekli sportif güven, yarışmasal durumluk kaygı ve imgelenme arasındaki ilişkinin incelenmesi. IV. *Uluslararası Mesleki ve Teknik Bilimler Kongresi*, 7- 09 Aralık Erzurum, ss.1745-1755.
- Yetim, A. (2014). Sosyoloji ve Spor. (6. Baskı), Ankara: Berikan Yayınevi.
- Yıldırım, O., & Tazegül, M. F. (2021). Düzenli yapılan egzersizin çoklu zeka üzerine olan etkisinin araştırılması. *Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 45-50.
- Zeren, A. (2003). *Müzik fiziği*, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Wade, L., Needham, L., McGuigan, P., & Bilzon, J. (2022). Applications and limitations of current markerless motion capture methods for clinical gait biomechanics. *Sports Medicine and Rehabilitation PeerJ*, 10:e12995.

EKLER

EK-1. Çoklu Zeka Kuramı Değerlendirme Ölçeği

Sayın Katılımcı, bu bilimsel ölçek ilgili araştırmacının yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere yapılmaktadır. Ölçek sorularını içtenlikle doldurmanız, daha doğru sonuçlara ulaşmamızı sağlayacaktır. Sonuçlar yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacak ve üçüncü şahıslarla hiçbir şekilde paylaşılmayacaktır. Lütfen soruları boş bırakmamaya ve sadece tek bir seçeneği işaretlemeye özen gösteriniz. Araştırmamıza verdiğiniz katkılardan dolayı teşekkür ederiz.

Kübra AYDIN
Atatürk Üniversitesi/Kış Sporları Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Yaşınız:

2. Cinsiyet : 1) Erkek 2) Kadın

3. Eğitim Düzeyiniz: 1) Orta Öğretim 2) Lisans (üniversite) 3) Yüksek Lisans/Doktora

4. Muzun Olunan Alan: 1) Beden Eğitimi Öğretmenliği 2) Antrenörlük
3) Spor Yöneticiliği 4) Rekreasyon

5. Spor Branşınız: 1) Takım Sportu 2) Bireysel Sport

6) Spor Yaşınız:

7. Milli Sportu: 1) Evet 2) Hayır

8. Mesleğiniz: a) Öğretmen b) Akademisyen c) Sport Yöneticisi
d) Sport Uzmanı e) Antrenör

DEĞERLENDİRİLMESİ GEREKEN ZEKA DAVRANIŞLARI	RAKAMLAR				
SÖZEL/DİLSEL ZEKA	1	2	3	4	5
Resimlerden çok yazılar dikkatimi çeker.					
İsimler, yerler, tarihler konusunda belleğim iyidir.					
Kitap okumayı severim.					
Kelimeleri doğru şekilde telaffuz ederim.					
Bilmecelerden, kelime oyunlarından hoşlanırım.					
Dinleyerek daha iyi öğrenirim.					
Yaşıma göre kelime hazinem iyidir.					
Yazı yazmaktan hoşlanırım.					
Öğrendiğim yeni kelimeleri kullanmayı severim.					
Sözel tartışmalarda başarılıyım.					
MANTIKSAL / MATEMATİKSEL ZEKA	1	2	3	4	5
Makinelerin nasıl çalıştığına dair sorular sorarım.					
Aritmetik problemleri kafadan hesaplarım.					
Matematik ve fen derslerinden hoşlanırım.					
Satranç ve benzeri strateji oyunları severim.					
Mantık bulmacalarını, beyin jimnastiğini severim.					
Bilgisayarda oyunlardan çok hoşlanırım.					
Deneylerden, yeni denemeler yapmaktan hoşlanırım.					
Arkadaşıma oranla daha soyut düşünebilirim.					
Matematik oyunlarından hoşlanırım.					
Sebeup - sonuç ilişkilerini kurmaktan zevk alırım.					
GÖRSEL VE UZAMSAL ZEKA	1	2	3	4	5
Renklere karşı çok duyarlıyım.					
Harita, tablo türü materyalleri daha kolay algılarım.					
Arkadaşıma oranla daha fazla hayal kurarım.					
Resim yapmayı ve boyamayı çok severim.					
Yap-boz, lego gibi oyunlardan hoşlanırım.					
Daha önce gittiğim yerleri kolayca hatırlarım.					
Bulmaca çözmekten hoşlanırım.					
Rüyalarımı çok net ve ayrıntılarıyla hatırlarım.					
Resimli kitapları daha çok severim.					
Kitaplarıma, defterlerime, diğer materyalleri çizerim.					
MÜZİKSEL / RİTMİK ZEKA	1	2	3	4	5
Şarkıların melodilerini rahatlıkla hatırlarım.					
Güzel şarkı söylerim.					
Müzik aleti çalar ya da çalmayı çok isterim.					
Müzik dersini çok severim.					
Ritmik konuşur ya da hareket ederim.					
Farkında olmadan mırıldanırım.					
Çalışırken elimle ya da ayağımla ritim tutarım.					
Çevredeki sesler çok dikkatimi çeker.					
Çalışırken müzik dinlemek çok hoşuma gider.					
Öğrendiğim şarkıları paylaşmayı severim.					
DOĞA ZEKASI	1	2	3	4	5
Hayvanlara karşı çok meraklıyım.					
Doğaya karşı duyarsız olanlara kızarım.					
Evde hayvan besler ya da beslemeyi çok severim.					

Bahçede toprakla, bitkilerle oynamayı çok severim.					
Bitki beslemeyi severim.					
Çevre kirliliğine karşı çok duyarlıdırım.					
Bitki ya da hayvanlarla ilgili belgesellere ilgi duyarım.					
Mevsimlerle ve iklim olaylarıyla çok ilgilidirim.					
Değişik meyve ve sebzelere karşı ilgilidirim.					
Doğa olaylarıyla çok ilgilidirim.					
KİŞİLERARASI ZEKA	1	2	3	4	5
Arkadaşlarımla oyun oynamaktan hoşlanırım.					
Çevremde bir lider olarak görülürüm.					
Problemi olan arkadaşlarıma öğütler veririm.					
Arkadaşlarım fikirlerime değer verir.					
Organizasyonların vazgeçilmez elamanıyım.					
Arkadaşlarıma bir şeyler anlatmaktan çok hoşlanırım.					
Arkadaşlarımı sık sık ararım.					
Arkadaşlarımla sorunlarına yardımcı olmaktan hoşlanırım.					
Çevremdekiler benimle arkadaşlık kurmak ister.					
İnsanlara selam verir, hatır sorarım.					
BEDENSEL / KİNESTETİK ZEKA	1	2	3	4	5
Koşmayı, atlamayı ve güreşmeyi çok severim.					
Oturduğum yerde duramam, kımıldanırım.					
Düşüncelerimi mimik-davranışlarla rahat ifade ederim.					
Bir şeyi okumak yerine yaparak öğrenmeyi severim.					
Merak ettiğim şeyleri elime alarak incelemek isterim.					
Boş vakitlerimi dışarıda geçirmek isterim.					
Arkadaşlarımla fiziksel oyunlar oynamayı severim.					
El becerilerim gelişmiştir.					
Sorunlarımı anlatırken vücut hareketlerini kullanırım.					
İnsanlara ve eşyalara dokunmaktan hoşlanırım.					
İÇSEL ZEKA	1	2	3	4	5
Bağımsız olmayı severim.					
Güçlü ve zayıf yanlarımı bilirim.					
Yalnız çalışmayı daha çok severim.					
Yalnız oynamayı severim.					
Yaptığım işleri arkadaşlarımla paylaşmayı severim.					
Yaptığım işlerin bilincindeyimdir.					
Pek kimseye akıl danışmam.					
Kendime saygım yüksektir.					
Yoğun olarak uğraştığı bir ilgi alanı, hobim vardır.					
Yardım istemeden kendi başıma ürünleri ortaya koyarım.					

EK-2. Etik Kurul Kararı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-70400699-000-2200153161
Konu : Etik Kurul Kararı

24.05.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Fakültemiz Etik Kurulunun 18.05.2022 tarihli oturumunda alınan E-70400699-050.02.04-2200151951 sayılı, 2022/5 Fakülte Etik Kurulu Kararları konulu belgede yer alan karar metni aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Karar 58: Kübra AYDIN'ın "spor bilimi alanında hizmet veren bireylerin çoklu zeka düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi" başlıklı çalışma isteği ile ilgili yazısı ve ekleri incelendi. Yapılan görüşmelerden sonra; adı geçen araştırma çalışmasının yürütülmesinin, etik kurallarına uygun olduğuna, oy birliği ile karar verildi.

Prof.Dr. Necip Fazıl KİSHALI
Alt Kurul Başkanı

Dağıtım:
Gereği:
Sayın Prof.Dr. Ahmet Gökhan YAZICI
Kübra AYDIN

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 3BF040D1D00
Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı 25240
Erzurum
Tel: +90 442 2311380
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#besyo>
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ataurk-universitesi-cbys>

Bilgi: Özer TOPAL
Faks: +90 442 2311333
E-Posta: besyo@atauni.edu.tr

EK-3. İzinler

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

Sayı : E-36592570-604.02-4466955
Konu : Araştırma İzni-Kübra AYDIN

23.03.2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 10.01.2023 tarihli ve 2300009208 sayılı yazısı.
b) Bakanlığımız 27/07/2020 tarihli ve 754387 sayılı Araştırma İzinleri Genelgesi.

İlgi (a) yazı ile başvurusu yapılan "*Spor Bilimi Alanında Hizmet Veren Bireylerin Çoklu Zeka Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi*" başlıklı araştırma izni talebi, Gençlik ve Spor Bakanlığı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından ilgi (b) Genelge çerçevesinde değerlendirilmiş ve söz konusu araştırmanın ilgili kurumlarda yürütülmesi uygun bulunmuştur. Tüm araştırma uygulamaları ilgi (a) yazı ile başvuruyu gerçekleştiren **araştırmacılar tarafından** yürütülecek olup, anket vb. uygulamalar **kurum yetkilileri** tarafından yürütülmeyecektir. Kurum yetkilileri araştırmalara, gönüllülük esasına göre, katılımcı olarak destek verebileceklerdir. Buna göre;

a) Araştırma kapsamında veri toplama ile ilgili her türlü iş ve işlem ilgi (b) Genelge doğrultusunda araştırmacı(lar) tarafından yürütülecektir. Araştırmacı(lar) tarafından araştırmalarda elde edilen veri setlerinin uygulama tamamlandıktan sonra 30 (otuz) gün içerisinde Bakanlık tarafından istenilen formatta, araştırmaların sonuç raporlarının ise çalışma bitiminden itibaren 30 (otuz) gün içerisinde Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğüne ulaştırılması gerekmektedir. Ayrıca araştırma raporlarında kurumsal gizliliğin korunması, üretilecek bildiri, tez, makale ve benzeri yayınlarda Bakanlık ve Bakanlığa bağlı birimlerin isimlerinin verilmemesi, katılımcıların kurumsal aidiyetlerinin ve kimliklerinin tahmin edilmesine imkân verebilecek hiçbir paylaşımın yapılmaması gerekmektedir.

b) Araştırma sürecinin gözetim ve denetimi, ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede; (1) örneklemdaki kişilerin reşit olmamaları durumunda velilerin yazılı izinlerinin alınması, (2) onay verilen araştırma faaliyetleri kapsamı dışında hiçbir uygulama ve etkinlik yapılmaması, (3) araştırmanın uygulanması esnasında öncelikle kurum faaliyetlerinin aksatılmaması, (4) tüm araştırma süreçlerine katılımıda gönüllülüğün esas alınması, (5) Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü tarafından mühürlenmiş veri toplama araçları dışında bir araç ya da form kullanılmaması, (6) araştırmanın kurumlarda uygulanmasından kaynaklanabilecek her türlü fiziksel zararın araştırmacı(lar) tarafından karşılanması, (7) araştırmada ticari amaç güdülmemesi ve katılımcılardan ücret talep edilmemesi ve (8) araştırmanın ilgi (b) Genelgeye uygun yürütülmesi hususlarında gerekli **gözetim ve denetim** ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin yetki ve sorumluluğundadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Mehmet Ata ÖZTÜRK

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 4C94D695-4D03-45DD-A603-5C58723B2857

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-cbys>

Örnek Mahallesi Oruç Reis Caddesi No:13/A Altındağ/ANKARA

Telefon: 444 0 472 Faks No: (0 312) 517 67 99

Bilgi için: Yelda GÜNGÖR

Sürekli İşçi

İnternet Adresi: www.gsb.gov.tr Kep Adresi: genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi: genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr

Bakan a.
Genel Müdür

Ek: Onaylanmış Veri Toplama Aracı (7 Sayfa)

Dağıtım:

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
ERZURUM GENÇLİK VE SPOR İL
MÜDÜRLÜĞÜNE

Sayın Kübra AYDIN

Hüseyin Avni Ulaş Mah. Büşra Sitesi A Blok No:1

Palandöken7 ERZURUM

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 4C94D695-4D03-45DD-A603-5C58723B2857

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-ebys>

Örnek Mahallesi Oruç Reis Caddesi No:13/A Altındağ/ANKARA

Telefon: 444 0 472 Faks No: (0 312) 517 67 99

İnternet Adresi: www.gsb.gov.tr Kep Adresi: genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Yelda GÜNGÖR
Sürekli İşçi

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

Sayı : E-94293098-770-4033280

Konu : Uygulama İzin hk.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Kurumsal İletişim Direktörlüğü)

İlgi : Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Kurumsal İletişim Direktörlüğü 03.01.2023 tarihi
E-39657895-300-2300002606 yazısı.

İlgili yazı gereği; Üniversiteniz Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Kübra AYDIN'ın 'Spor Bilimi Alanında Hizmet Veren Bireylerin Çoklu Zeka Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi' başlıklı tez çalışması yapılması kişi kendi E-Devlet üzerinden Gençlik ve Spor Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Koordinasyon Genel Müdürlüğü'nün ilgili formu doldurularak müracaatını yapıp bakanlığımızın onayı üzerinden yapılmaktadır.

Gereğini arz ederim.

Birdal ÖZTÜRK
İl Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 61A9FDBB-CBD5-4577-BB91-FF657F7E060F Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-ebys>
Adres: Yakutiye Spor Kampusu, Aziziye yolu üzeri 25100 Yakutiye / ERZURUM Bilgi için: İbrahim BİLMİŞ
Telefon: (0442) 238 15 08 Belgegeçer: (0442) 328 00 45 İşçi
Elektronik Ağ: <http://erzurum.gsb.gov.tr> e-posta: erzurum@gsb.gov.tr

T.C.
PALANDÖKEN KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-94628940-605.01-68148510
Konu : Araştırma ve Uygulama İzni
(Tuba YAZICI - Kübra AYDIN)

11.01.2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 10.01.2023 tarihli ve 68034396 sayılı yazısı.

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Doktora öğrencisi Tuba YAZICI tarafından yapılması planlanan; "*Matematik Öğretiminde Web 2.0 Destekli Aktif Öğrenme Etkinliklerinin Akademik Başarı, Motivasyon ve Tutum Üzerindeki Etkisi*" konulu araştırma ve uygulama çalışması,

Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kübra AYDIN tarafından yapılması planlanan "*Spor Bilimi Alanında Hizmet Veren Bireylerin Çoklu Zeka Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi*" adlı çalışmaların kabulüne ilişkin 09/01/2023 tarihli ve E.67927998 sayılı Valilik Onayı İl Milli Eğitim Müdürlüğünün ilgi yazısı ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Seyfullah KARAPINAR
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Ek: İlgi Yazı ve Ekleri (1 Adet Dosya)

Dağıtım: Tüm Okul/Kurum Müdürlüklerine

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres Adnan Menderes Mah. 6.Sokak No12 Palandöken/ERZURUM

Belge Doğrulama Adresi <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (442) 317 11 21

E-Posta: palandoken25@meh.gov.tr

Kep Adresi: meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: palandoken.meb.gov.tr

Faks: 4423171388

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 419c-74fd-3a6c-a0cc-94b1 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Kübra AYDIN
Doğum tarihi	
Doğum yeri	
Medeni hali	
Uyruğu	
Adres	
Tel	
E-mail	
Eğitim	
Lisans:	Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi , Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü
Yüksek Lisans:	Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Doktora:	
Yabancı Dil :	İngilizce